

Treårsbudget 2025-2027 med fokusområden 2025

Ett Östergötland
för alla generationer

Centerpartiet

ÖSTERGÖTLAND

Innehåll

Politikens förord	3
Fokusområde 1: En ekonomi för kommande generationer	4
För en ekonomi i balans	4
Ekonomiskt ansvarstagande.....	4
En kostnadseffektiv hälso- och sjukvård	5
Kultur- och verksamhetsförändringar	5
Växla upp budgeten	6
Fokusområde 2: Nära vård och jämställd hälsa i hela Östergötland	7
Närhet till vården.....	7
Behovsstyrd och personcentrerad vård.....	8
En sammanhållen förlossningsvård.....	9
Vår psykiska hälsa - en grundläggande del av livet.....	10
Kvalitativ vård i fokus.....	10
Fokusområde 3: Medarbetarna är vår styrka	14
En attraktiv arbetsgivare	14
Flaskhalsar inom vården	14
Vikten av forskning och utveckling	15
Mångfald och inkludering.....	15
Fokusområde 4: Förutsättningar att bo och verka i hela Östergötland	18
Civilsamhällets kraft	18
En infrastruktur som binder samman länet	19
Ett transporteffektivt samhälle	19
Goda förutsättningar för näringsliv och arbetsmarknad	20
Potentialen i de gröna och blå näringarna.....	21
En klimat- och resurssmart region	21
Fokusområde 5: Kultur och bildning är hörnstenar i en demokrati	24
Ekonomi under budgetperioden	26
Region Östergötlands ekonomiska utveckling och insatser för hållbar ekonomi	26
Budget 2025-2027	28
God ekonomisk hushållning	28
Utdebitering	29
Skatt och utjämning	29

Statsbidrag för läkemedel	30
Riktade statsbidrag och insatser	30
Löne- och prisutveckling	30
Investeringar	30
Pensionskostnader	31
Ekonomi med kostnader anpassade till intäkterna	31
Produktionsenheternas resultat	32
Långfristig upplåning	32
Övriga ekonomiska förutsättningar	32
Satsningar	32
Reserveringar	34
Ändrade förutsättningar och resultat under planeringsperioden	35
Ekonomi i kommunala koncernföretag	35
Balanskrav	36
Beslut	36
Finansiella rapporter	37
Planeringsförutsättningar	40
Politiskt målstyrande dokument	51
Bilaga 1 - Region Östergötlands samlade verksamhet	52
Bilaga 2 - Regionbidrag per styrelse/nämnd	56

Politikens förord

Läget i Region Östergötland är både allvarligt och akut. Hälso- och sjukvården har ett stort budgetunderskott och medarbetarna går igenom en stor omställning som påverkar både arbetsmiljön och hälsan. I det här läget behövs tuffa åtgärder för att klara ekonomin, samtidigt som politiken behöver vara lyhörd för medarbetarnas signaler om vad som sker ute i verksamheterna. I slutändan är det östgötarnas välmående och välfärd som påverkas om vi inte kan leverera den samhällsservice som de är i behov av.

Främsta fokus för årets budget är ekonomin. Det handlar om att återställa underskotten till ett balanserat resultat. Utan det kommer Region Östergötland att ha svårt att driva och utveckla regionens verksamheter. Det innebär att all kraft kommer läggas på att säkerställa att alla nivåer inte förbrukar mer resurser än vad som beslutas om. Politiken måste ta ansvar och vara tydlig med vad som inte kan erbjudas mer. Bland annat måste politiken vara delaktig i att anpassa vårdutbudet efter plånboken.

Arbetet med att få en ekonomi i balans går inte att genomföra om vi inte heller säkerställer att medarbetarna känner delaktighet och stannar kvar. Det kräver att vi har en medarbetapolitik som bidrar till att Region Östergötland är en attraktiv arbetsgivare. En god arbetsmiljö är en förutsättning för att medarbetare ska stanna.

Regionens decentraliserade organisation behöver få genomslag fullt ut genom tydligare gränsdragningar, mandat och ansvarsutkrävning från berörda parter. Samtidigt är det viktigt att se till helheten, ha en fungerande uppföljningsprocess av ingångna avtal och förebygga välfärdsbrott i högre grad. Alla dessa delar påverkar ekonomin.

Centerpartiet ser också att omställningen till arbetssättet Nära vård går för långsamt och behöver genomföras i snabbare takt. Det gynnar patienten, samtidigt som det bidrar till att lösa kompetensförsörjningen och ekonomin. Vi har därför gjort satsningar på primärvården i syfte att stärka hela hälso- och sjukvården.

Vi vill genom vår budget bygga ett samhälle som tar vara på hela länets styrka och växtkraft, på landsbygd, i skärgård, i byar, i städer och i förorter. Det handlar om infrastrukturens satsningar, en effektiv och klimatsmart kollektivtrafik och regional utveckling genom våra gröna och blåa näringar. Det betyder också att vi jobbar för att skapa ett attraktivt län genom ett gott besöks- och kulturutbud, starkt näringsliv och ett levande civilsamhälle.

Med dessa delar som grund kan Region Östergötland bidra till ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling i hela Östergötland.

För Centerpartiet i Region Östergötland

Julie Tran, gruppleddare

Fokusområde 1: En ekonomi för kommande generationer

Region Östergötland är en politiskt styrd organisation med ansvar att förvalta skattebetalarnas pengar så ansvarsfullt som möjligt. Med de medel vi har ska vi bidra till att invånarna får en bra och jämlik hälso- och sjukvård, en effektiv och klimatneutral kollektivtrafik, samt en långsiktigt hållbar regional utveckling i hela länet. Vi behöver fortsätta jobba för att regionen blir ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar.

För en ekonomi i balans

Sedan några år tillbaka har regionen en mycket ansträngd ekonomi. Ett stort ekonomiskt underskott inom hälso- och sjukvården har bidragit till tuffa åtgärder, vilket involverat bland annat varsel av personal, samtidigt som vi fasar ut andelen hyrpersonal. Regionen har också en hög kostnadsutveckling inom den slutna sjukhusvården. Det är något som vi måste vända utvecklingen på. För en ekonomisk hållbarhet krävs det till en början en ekonomi i balans. God ekonomi är grunden för att regionens verksamheter ska kunna drivas och utvecklas. Likväl är det nödvändigt att upprätthålla ett arbete som kontinuerligt innebär förbättringar, effektiviseringar och öppna prioriteringar. För att nå en ekonomi i balans måste de olika verksamheterna; vårdcentralerna, sjukhusen, kulturinstitutionerna, kollektivtrafiken med flera, hålla budget och inte förbruka mer resurser än vad som beslutats om.

Ekonomiskt ansvarstagande

Med en ansträngd ekonomi är det extra viktigt att Region Östergötlands kärnuppdrag prioriteras och att resurserna fördelas så att man lägger mest där behoven är som störst. Arbetet för att nå en ekonomisk hållbarhet kräver öppenhet för förändringar och hela organisationens uppmärksamhet och gemensamma arbete. Rent konkret innebär det att chefer på alla nivåer, från de högsta cheferna till de verksamhetsnära avdelningscheferna, har en god kännedom om budgetförutsättningarna. Det innebär även att politiken måste ta ansvar och vara delaktiga i att anpassa vårdutbudet efter rådande ekonomiska förutsättningar.

För att få ett tydligt genomslag av både politiska beslut och regionens decentraliserade organisation krävs tydliga gränsdragningar och ansvarsutkrävning från berörda parter. Översynen av styrande principer ska leda till tydliga mandat, bättre samverkan och långsiktig hållbarhet. Det ska även utmynna i tydligt ansvar över verksamhet, medarbetare och budget för varje centrum. Samtidigt är det viktigt att se till helheten, eftersträva vårdprocesser som är mest kostnadseffektiva totalt sett och undvika suboptimering.

Vi behöver också jobba med att upptäcka och förebygga välfärdsbrott i högre grad. Det bidrar till en bättre kostnadskontroll, att vi säkerställer att skattemedel används rätt och för att skydda seriösa företag från att konkurreras ut av oseriösa. Det kräver att regionen har en väl fungerande uppföljningsprocess av ingångna avtal och att vi snabbt kan upptäcka felfaktureringar eller andra oegentligheter.

En kostnadseffektiv hälso- och sjukvård

Det är en stor utmaning att kunna både bedriva en högklassig hälso- och sjukvård och möta patienternas ökade vårdbehov, samtidigt som vi erfar kompetensbrist som leder till vårdplatsbrist. På många håll saknas specifika kompetenser och regionen använder sig då av dyra personalbemanningsföretag som urholkar ekonomin. Arbetet för att vända utvecklingen och minska beroendet av hyrpersonal måste fortlöpa.

Personalbristen påverkar både arbetssituationen och ekonomin, men även patientsäkerheten när kontinuitet bland medarbetare inte kan garanteras. Region Östergötland måste ta ett aktivt ledarskap tillsammans med länets andra aktörer (kommuner, företag och organisationer) och arbeta intensivare med att få medarbetare med rätt kompetens att stanna kvar.

Det handlar även om att återskapa en kultur och ett arbetssätt som premierar kvalitet och utveckling. Löpande uppföljning av åtgärder, produktion och budget krävs för att säkerställa en effektivt driven hälso- och sjukvård. Incitament behöver skapas för att hålla budget och utveckla arbetssätt som är långsiktigt hållbara. Med färre tillgängliga medarbetare kan vi inte längre göra på samma sätt som tidigare. Här krävs anpassning till nya förutsättningar och nya tekniska möjligheter.

Nyckeln är att utföra vård som ger mervärde för patienter, att konceptet Kloka kliniska val genomförs och att prioriteringar görs utifrån det som ger mest nytta för patienten. Socialstyrelsens riktlinjer för vård som inte bör erbjudas ska följas. Det handlar om undersökningar och behandlingar som inte har önskad effekt eller till och med är skadliga, enligt Socialstyrelsen.

Kultur- och verksamhetsförändringar

Vi har idag kliniker och centrum som gått med underskott i flera mandatperioder. Avsaknaden av konsekvenser vid budgetöverskridning, minskar incitament för andra kliniker att arbeta effektivare och smartare. Kliniker som riskerar gå med underskott behöver aktivt signalera det uppåt och ett särskilt analys- och prioriteringsstöd ska i de fallen kopplas in. Det skapar större medvetenhet kring budgetarbete och ger fler verktyg för att hålla budget.

Vi ser också behov av att kliniker äskar medel när de går utanför budget, istället för att regionen automatiskt tillåter underskott. Här handlar det om att bidra till kulturförändringar. Vi vill bidra till reella verksamhetsförändringar som innebär att man måste motivera varför det finns behov att gå över budget. Här behöver vi bland annat jobba för att öka efterlevnaden av dagens riktlinjer för inköp. Arbete för att öka avtalstroheten behöver prioriteras. Vi ser också att Region Östergötland behöver ta fram en beräkningsmodell för kostnad per vårdkontakt istället för kostnad per patient. Vi vill se en informationsdriven hälso- och sjukvård. Här kan AI vara ett stöd.

Växla upp budgeten

Region Östergötland ska fortsätta arbeta med extern finansiering i form av projekt- och utvecklingsmedel för att förstärka ordinarie verksamhet och prioriterade utvecklingsområden.

Uppdrag 2025	Uppdrag till
Genomlysna uppdrag, aktiviteter och ekonomi inom samtliga verksamhetsområden i syfte att säkerställa att åtaganden speglar huvudsakliga mål och kärnuppdrag.	RS HSN RUN TSN
Utforma ett systematiskt arbetssätt för att anpassa vårdutbud till ekonomiska förutsättningar.	RS HSN
Öka kostnadseffektiviteten med hjälp av ett ständigt utvecklings- och förbättringsarbete med fokus på ökad kvalitet och produktivitet.	RS
Utreda hur Region Östergötland följer Socialstyrelsens riktlinjer för vård som inte bör erbjudas.	HSN
Utforma och inrätta ett särskilt analys- och prioriteringsstöd vid budgetbehov.	RS
Ta fram en handlingsplan för att säkerställa avtalstrohet och införande av system för uppföljning av avtal.	RS

Styrtal

- Kostnadsutvecklingen ska vara lägre än 1 procent
- Kostnaden för administrativ personal ska minska
- Antalet enheter som produktionsplanerar ökar
- Antalet inköp som går utanför avtal minskar

Fokusområde 2: Nära vård och jämställd hälsa i hela Östergötland

Omställningen till Nära vård är ett viktigt steg mot en bättre hälso- och sjukvård för patienten. Nära vård-arbetet är även ett sätt av flera att hantera ekonomin, kompetensförsörjningen och arbetsmiljön.

Närhet till vården

Den som behöver vård i Östergötland ska få vården så nära som möjligt. Därför är det viktigt att det finns minst en vårdcentral i varje kommun. Att vården finns nära handlar om geografiskt avstånd, men också om väntetid, tillgänglighet och långsiktiga relationer. Det innebär en fortsatt omställning inom vården: från sjukhus till primärvård och egenvård men också en förflyttning från sjukvård till förebyggande och hälsofrämjande insatser. Den pågående omställningen till en god och nära vård ska fortsätta, exempelvis genom arbetet med att utveckla konceptet vårdcentrum där regionala och kommunala vårdverksamheter kan samverka.

Idag kan behandlingar som tidigare krävde att patienten lades in på sjukhus ges på vårdcentral, på närvårdsplats eller i hemmet. Det är mer effektivt och ger patienten större inflytande över sin vardag när behovet att ta sig in till sjukhus minskar.

Vården av personer med kronisk sjukdom är en större del av sjukvården nu än tidigare. Den kontinuerliga uppföljningen och behandlingen av patientgruppen är många gånger primärvårdens ansvar. Primärvården är därför viktigare nu och en allt större andel av resurserna behöver finnas där för att möta befolkningens behov på bästa sätt. En väl fungerande primärvård med samordning av patientens behov, tillsammans med bl.a. kommunen, leder till färre besök i slutenvården på sjukhus. Vårdcentralerna och primärvården som helhet ska stärkas för att vården ska finnas så nära patienterna som möjligt. Målet är att primärvården som ett första steg ska ha 20 procent av hälso- och sjukvårdsbudgeten. Det långsiktiga målet är att åtminstone nå 25 procent.

Regionen måste ligga i framkant med att utveckla nya arbetssätt, implementera ny teknik, smart digitalisering och nya mobila lösningar. Ju mer av vården som kan utföras i hemmet, även specialistvård, desto färre resor för patienterna. Vi vill se att slutenvården möjliggör sjukvård i hemmet som alternativ till plats på vårdavdelning. Genom mobila sjukhusteam bidrar hälso- och sjukvården till att patienter som vårdas hemma äter och sover bättre, rör på sig mer, drabbas av färre vårdrelaterade infektioner och fallolyckor. Dessutom visar detta arbetssätt på minskat antal oplanerade återinläggningar.

Detta underlättar särskilt för sköra patienter samt för patienter långt från sjukhus och på landsbygden. Vården måste också vara tillgänglig för patienter som saknar digital vana. Region Östergötland behöver vara pådrivande för att minska juridiska hinder och möjliggöra delandet av information och data mellan olika aktörers journalsystem, där Ydre vårdcentral illustrerar dagens utmaning

med hindren för att patientinformation följer med från sjukhusbesök på andra sidan länsgränsen.

Egenmonitorering är värdefullt för patienten och i större skala ger det betydande nytta för Region Östergötland. Egenmonitorering innebär att patienten själv med hjälp av teknik i hemmet kan mäta sjukdomsparametrar och följa och behandla utifrån mätsvar och överenskommelse med behandlande läkare eller sjuksköterska. Det handlar t.ex. om patienter med astma, KOL, hjärtsvikt, diabetes, men även gravida med risk för havandeskapsförgiftning. Det går att utveckla systemen för fler områden som skulle göra det tryggare och enklare för patienten samt avlasta för medarbetarna inom vården.

Vårdcentralerna ska erbjuda fast vårdkontakt och också erbjuda digitala vårdmöten. En fast vårdkontakt är viktig för kontinuiteten, särskilt för äldre och kroniskt sjuka och inte minst för personer med funktionsnedsättning. Antalet vårdkontakter (och andra kontakter) är många gånger ofattbart stort för personer med funktionsnedsättning, och särskilt så när det gäller barn. Det är inte alls ovanligt att föräldrar hanterar ett 80-tal unika kontakter runt ett barn med funktionsnedsättning. Här ska regionen arbeta för att vårdinsatserna koordineras. Både föräldrar till barn med funktionsnedsättning och vuxna med egen funktionsnedsättning måste stöttas och erbjudas en tydlig hjälp med samordning av vårdinsatser. Därför måste en fast vårdkontakt finnas och möjlighet till samordnad individuell planering (SIP) ska prioriteras.

Det måste bli mer attraktivt att arbeta på vårdcentraler på mindre orter. För att stärka mindre vårdcentraler långt ifrån sjukhusen vill vi ge dessa vårdcentraler en extra riktad ersättning. Detta för att underlätta rekrytering, minska andelen hyrpersonal och kunna erbjuda bra vård i hela Östergötland. Denna extra ersättning ska vara permanent och på sikt utökas. Karriärmöjligheterna och möjligheter att forska ska utvecklas för de som arbetar i primärvården. Oavsett vilken vårdcentral en patient väljer att lista sig på ska den ha tillgång till en god vård.

Det förebyggande hälsoarbetet är oerhört viktigt, inte minst i ljuset av att en betydande del av alla sjukdomar är kopplade till livsstil. Regionen ska tillsammans med staten, kommunerna och civilsamhället skapa bättre förutsättningar för att främja en hälsosam livsstil. Vården ska fokusera på sitt huvuduppdrag som är att ge invånarna den vård de behöver, oavsett var de bor, i rimlig tid och efter behov.

Behovsstyrd och personcentrerad vård

Sjukvården ska vara behovsstyrd och gemensamt finansierad. Att vården är behovsstyrd innebär att den med störst behov ska få vård först. Tillgänglighet till en första bedömning ska prioriteras. Vården ska ges på ett målmedvetet och resurseffektivt sätt där patienten är delaktig och de mest värdeskapande insatserna prioriteras. Detta kräver hela organisationens fokus på samordning och en öppenhet för förändrade arbetssätt. Region Östergötland ska aktivt arbeta med att motverka ojämlikhet i vård utifrån kön, socioekonomisk situation och geografisk hemvist – men också utifrån könsöverskridande identitet eller

uttryck, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning och ålder.

Den östgötska vården ska vara personcentrerad. Det innebär att vården är lyhörd inför patientens tankar och önskemål, samordnad utifrån det totala vårdbehovet och att vården planeras i samråd med patienten. Varje steg från det att man söker hjälp i vården ska ske utan onödig väntan. Det kräver god samordning och planering av vårdens samlade resurser. Det ska tas fram en tids- och resurssatt handlingsplan med kontinuerlig uppföljning för att uppnå målet om en fast läkarkontakt och kontinuitet i vården.

Den vanligaste cancerformen är prostatacancer. När symtomen kommer är det ofta för sent för en lyckosam behandling. Därför ska Östergötland införa OPT (organiserad prostata-testning) för män.

Vården för människor med beroendesjukdomar ska värnas och utvecklas. Alla som hamnat i skadligt bruk av narkotika måste få god hjälp till att ta sig ur beroendet, där möjlighet att ta del av livsnödvändig läkemedelsassisterad behandling, LARO, kan vara del av behandling. Infektionssjukdomar som sprids bland personer som injicerar narkotika är ett allvarligt hälsohot. Sprututbytesprogram ska etableras i hela länet.

Det behövs ett kontinuerligt arbete och utbildning bland medarbetare, i syfte att ge personer utsatta för könsrelaterat våld och förtryck ett bra mottagande och stöd från vården. Ett integrerat mottagande av personer utsatta för våld i nära relation eller av sexuellt våld ska implementeras.

En sammanhållen förlossningsvård

Förlossningsvården ska prioriteras högre. Region Östergötland ska erbjuda en kvalitativ, trygg och stressfri vård. För detta krävs större följsamhet för varje födande kvinnas behov. Det är önskvärt att det ska finnas större valfrihet inom förlossningsvården, med en sammanhållen vårdkedja före, under och efter förlossning för att varje kvinna kan uppleva en trygg och stressfri förlossning av hög kvalitet. För en ökad valfrihet ska även Barnmorskeledd förlossningsklinik öppna i Östergötland.

Centerpartiet vill även införa Caseload-metoden. Det innebär att en barnmorska eller en liten grupp barnmorskor följer den gravida kvinnan under hela graviditeten, vid förlossningen och eftervården. Metoden leder till ökad trygghet, färre förlossningsskador och snabbare anknytning till barnet. Dessutom bidrar den till en bättre arbetsmiljö för barnmorskorna.

Idag underskattas ofta vårdbehoven efter förlossningen och många kvinnor vittnar om svårigheter att få hjälp med sina förlossningsskador. Arbetsmetoder för att tidigt identifiera förlossningsskador ska prioriteras. I Region Östergötland ska eftervården ske så att kvinnor snabbare ska kunna få tillgång till vård och behandling för eventuella förlossningsskador. För att underlätta bör det göras en plan för varje kvinna efter förlossningen där det tydliggörs vilken vård och rehabilitering som kommer behövas på kort och lång sikt. Både fysisk och psykisk hälsa ska inkluderas, och även information om återhämtning.

Forskning som handlar om vården efter hemkomst från BB är mycket bristfällig. Centerpartiet vill att forskning kring eftervård och förlossningsskador ska göras för att öka kunskapen och möjliggöra korrekt bedömning och behandling efter förlossningen. Vi vill även garantera amningsstöd för den som önskar amma. Amningsstödet ska vara i linje med Världshälsoorganisationens (WHO) rekommendationer för amning i 10 steg.

Vår psykiska hälsa - en grundläggande del av livet

Hälsa handlar om både kroppens och psykets välbefinnande. Kunskaper om faktorer som stärker fysisk och psykisk hälsa ska spridas. Hälso- och sjukvården ska rustas för att klara av att möta den psykiska ohälsan bland länets invånare. För att möta dessa behov kommer den nära vården att utökas och förstärkas. Alla länets vårdcentraler behöver ha kompetens för att möta psykisk ohälsa. Den psykiska hälsan för barn och unga ska stärkas. Samverkan mellan elevhälsan i skolan, ungdomshälsan och barn- och ungdomspsykiatri och civilsamhället ska bli bättre.

Det är i vardagen, i skolan, i hemmet och på fritiden som främjande insatser är mest effektiva. Fler yrkesgrupper ska fortbildas för att kunna ge första linjens samtalsstöd vid psykisk ohälsa. Ett förstärkt omhändertagande för barn och ungdomar med psykisk ohälsa har utvecklats med konceptet "En väg in" till ungdomshälsa eller barn- och ungdomspsykiatri, BUP. Detta är något vi kommer att värna för en snabb första bedömning.

Anpassningar i vardagen har en stor betydelse för att klara skolan bra och här behöver regionens expertis ställas till förfogande till skolorna. När specialistvård behövs ska BUP ha kapacitet. Centerpartiet vill öka insatserna för att korta kötiderna. Mobila team med psykiatrisk kompetens ska också finnas oavsett var i länet man bor. Psykiatriambulansen (PAP-prehospital akut psykiatri) är viktig för hela länet. Vi ser också nyttan av att möjliggöra självald inläggning i hela länet. Mobila insatser och självald inläggning leder ofta till att behovet av inneliggande sjukhusvård minskar. Det är gynnsamt för patienten och också en mer resurseffektiv vård. Vårdval samtalsbehandling ska ha god kapacitet.

Kvalitativ vård i fokus

I ett ansträngt läge är det desto viktigare att vården håller hög kvalitet. Vårdrelaterade infektioner ska undvikas. Varje extra vårddygn på grund av en undvikbar vårdrelaterad infektion innebär onödigt lidande för patienten och också stor kostnad för Region Östergötland.

Artificiell intelligens (AI) har visat mycket stor potential att göra nytta inom bilddiagnostik, och speciellt inom mammografiscreening. Uppgifter där vård och bedömning blir säkrare och mer effektiv med hjälp av AI-stöd ska nyttjas.

God kvalitet ska prioriteras. För den som är i behov av vård ska det inte spela någon roll om det är regionen eller kommunen som ansvarar för en viss vårdinsats. Region Östergötland ska ha ett nära samarbete med länets kommuner för att övergångar mellan regiondriven och kommundriven vård sker

smidigt för den enskilde östgöten. Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård kom den 1 januari 2018. Att vården ska ges så nära som möjligt får dock aldrig gå ut över kvaliteten.

Avancerad sjukhusvård ska även fortsättningsvis ges i Östergötland. Universitetssjukhuset i Linköping, Vrinnevisjukhuset i Norrköping och Lasarettet i Motala är och ska fortsätta att vara viktiga noder för den östgötska sjukvården. För en robust sjukvård och för att stärka beredskapen för kris och krig är det viktigt att Region Östergötland säkerställer alla de tre sjukhusens verksamheter.

För att hålla volymen och därmed kvaliteten uppe på viss högspecialiserad vård krävs att den endast bedrivs på ett fåtal platser i landet. Region Östergötland ska fortsätta ta ansvar för och bedriva nationell högspecialiserad vård. Centerpartiet ser gärna att Region Östergötland får utökat ansvar för fler olika discipliner inom högspecialiserad vård.

Den verksamhet som Region Östergötland finansierar ska hålla hög kvalitet och präglas av ett gott bemötande och en god vårdkvalitet oavsett vem som utför vården. Den ska erbjuda valfrihet genom en mångfald av utförare och de olika vårdvalsmodellerna ska fortsätta att utvecklas. Det ska finnas en variation av offentliga och privata utförare där de privata vårdgivarna spelar en nyckelroll i att ge personal och patienter ökade valmöjligheter, och tillsammans med regionens egna verksamheter lyfter hela vården i Östergötland. Metoder för uppföljning av såväl privata utförare som den regiondrivna verksamheten ska stärkas så att skattemedlen används resurseffektivt och så att välfärdsbrottslighet stoppas.

För att stärka patientsäkerheten ska anmälningar i Synergi och IVO löpande sammanställas och analyseras. Patientsäkerheten ska också förbättras genom verkställande av "Handlingsplanen för ökad patientsäkerhet 2022", samt att aktivt använda Patientnämndens rapporter och inkomna klagomål i arbetet med att förbättra patientsäkerheten.

Uppdrag 2025	Uppdrag till
Säkerställa resurser till omställningen till nära vård.	RS HSN
Ta fram en handlingsplan för att uppnå fast läkarkontakt och kontinuitet i vårdkontaktarna.	RS HSN
Utforma en plan för att identifiera, behandla och följa upp patienter med störst och återkommande behov.	HSN
Upprätta mobila team med psykiatrisk kompetens som når ut över hela Östergötland	RS HSN

Säkerställ att psykiatriambulans (prehospital akut psykiatri) finns jämlikt i hela länet.	RS HSN
Tillgängligheten till en första bedömning för hälso- och sjukvård, tandvård och rehabilitering ska öka. Särskilt fokusera på att påtagligt förbättra tillgänglighet för cancerpatienter och barn/unga med psykisk ohälsa samt telefontillgängligheten till vårdcentralerna och 1177.	HSN RS
Prioritera förebyggande insatser till barn för en hälsosam livsstil och god tandhälsa med bred samverkan för barnets bästa.	HSN
Utifrån genomförd förstudie etablera ett integrerat mottagande med stöd för de som är drabbade av våld i nära relation eller av sexuellt våld.	RS HSN
Öppna fler närvårdsplatser i samverkan med kommunerna.	HSN
Möjliggör egenmonitorering som förstahandsval för patienter med kroniska sjukdomar.	RS HSN
Ge tillgång till nära och digital rehabilitering i hela Östergötland.	RS HSN
Verka för en ökad omfattning av kliniska studier utgående från Region Östergötland.	RS

Styrtal

- Andelen av hälso- och sjukvårdens budget till primärvården ska öka
- Oplanerade återinläggningar inom 30 dagar för patienter 65+ år ska minska
- Genomsnittligt antal vård dagar per månad för utskrivningsklara patienter ska minska
- Det genomsnittliga antalet listade patienter/läkare ska minska i primärvården
- Antalet patienter som har tillgång till fast vårdkontakt ska öka
- Antal personer som har egenmonitorering ska öka
- Andel patienter i nationell patientenkät som upplever att de fått sitt vårdbehov tillgodosett ska öka

- Andelen utlokaliserade patienter ska minska
- Andelen överbeläggningar av vårdplatser ska minska
- Andel patienter med fallskador, trycksår och undernäring ska minska
- Förekomsten av vårdrelaterade infektioner ska minska
- Slutenvården ska max ha 5 procent vårdrelaterade infektioner
- Antalet kliniska studier och antalet deltagande patienter, utifrån regionens strategi och handlingsplan för kliniska studier, ska öka

Fokusområde 3: Medarbetarna är vår styrka

Skickliga medarbetare är grunden för en god vård. En av förutsättningarna för att medarbetare ska stanna är en god arbetsmiljö. Det är särskilt aktuellt nu när det ekonomiska underskottet lett till stora nedskärningar av antalet anställda och förändringar i både organisation och vårdutbud. Såväl medarbetare som är fortsatt anställda som de som blivit uppsagda har fått bära en stor oro kopplad till arbete och egen situation under året. Region Östergötland behöver fokusera på att vara en god och attraktiv arbetsgivare. När kompetensbristen är hög och det finns få medarbetare att tillgå är den lägst hängande frukten att jobba för att behålla den personal man har. Behovet av att rekrytera medarbetare i framtiden kvarstår.

En attraktiv arbetsgivare

En bra arbetsmiljö skapar en attraktiv arbetsgivare. Ambitionen är att vården i Östergötland ska attrahera den bästa personalen, ta vara på kunskap och engagemang samt erbjuda gedigen vidareutbildning. Kompetensutveckling och karriärstegar är viktiga för alla yrkesgrupper för en väl fungerande vårdverksamhet. Specialiseringar och karriärutveckling, för exempelvis undersköterskor och sjuksköterskor, ska möjliggöras.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet ska stärkas och präglas av delaktighet och en innovativ anda, exempelvis genom hälsofrämjande arbetstider och fokus på friskfaktorer. Möjligheter till återhämtning, både under och mellan arbetspass är nödvändigt. Fler ska vilja jobba heltid och sjukskrivningstalen ska minska. Regionen ska fortsätta arbeta förebyggande för att säkerställa en god arbetsmiljö utan hot, våld eller trakasserier mot regionens medarbetare. Det är viktigt att med bibehållen patientsäkerhet, trygga medarbetares behov av semester. En långsiktig strategi behöver arbetas fram för att nå en tillfredsställande bemanning under årets samtliga perioder. Grunden är att Region Östergötlands medarbetare ska ha inflytande över deras egen arbetssituation. Vi vill se en reformerad intern bemanningspool, där medarbetare får större flexibilitet kring arbetstid, högre lön och en klinisk karriärmöjlighet.

Flaskhalsar inom vården

Det är viktigt att se över de "flaskhalsar" som finns i utbildningsstegen för att förhindra en onödig fördröjning att få fram färdigutbildade medarbetare i vården. Vi vill se ett flexiblare Allmänmedicinskt centrum som gör det lättare att anställa ST-läkare exempelvis på vårdcentralerna. En ST-tjänst på en vårdcentral är ofta en framtida möjlighet att rekrytera den färdigutbildade allmänspecialisten. Med nuvarande system blir väl bemannade enheter ännu mer välbemannade medan enheter som inte har resurs att vara handledare på plats inte heller kan ha ST-läkare. Möjligheter till handledning på distans kan vara ett bra komplement.

Utbildningstjänster behöver finnas mer spridd över hela länet. För att utveckla en vård nära patienten behöver attraktiviteten för att arbeta i primärvård och hemsjukvård öka. Vi ser behov att rekrytera till vårdcentraler långt från större tätort och sjukhus. Ledningen på en vårdcentral behöver ha fler verktyg för att

kompetensförsörja och organisera arbetet. Lokala anpassningar måste vara möjliga att göra för att både möta befolkningens behov och göra det möjligt att i så hög grad som möjligt arbeta heltid. Därför vill vi erbjuda de som tar anställning på dessa platser en paketslösning, innehållandes bland annat hjälp till bostad, barnomsorg och viss möjlighet till arbete på distans.

Praktikplatser, nya utbildningslösningar och andra insatser riktade till ett flertal olika yrkeskategorier ska ses över. En god generationsväxling ska säkras. Det behövs incitament för att arbeta längre och överföra värdefull kunskap vid pensionsålder. Ur bemanningssynpunkt är det viktigt att låta arbetet med uppgiftsväxling och rätt använd kompetens fortskrida, exempelvis genom att i strukturen befästa och tydliggöra sjuksköterskans roll som ledare för omvårdnaden. Väl använd kompetens ökar yrkesstoltheten.

Vikten av forskning och utveckling

Forskning är viktigt ur flera aspekter. På de områden inom vården där vi erbjuder högspecialiserad spetskompetens är det extra viktigt att professorer kan tillhandahållas, så dessa kompetensområden kan fortsätta att utvecklas. Styrningen av vården måste baseras på tillit. Teamarbetet är centralt för en god, personcentrerad vård. Genom ett välfungerat teamarbete där patienten är fullt delaktig och varje medarbetare bidrar med sin unika kompetens blir vården också mer resurseffektiv.

Det är viktigt att skapa strukturer för att fånga upp goda idéer och förbättringsförslag och att lönemässigt premiera de som arbetat länge och är särskilt kunniga och erfarna, så de väljer att stanna kvar.

Vi är i ett paradigmskifte där vi måste bereda möjligheter för att ta hjälp av ny teknik och nya arbetssätt i såväl högspecialiserad som nära och personcentrerad vård. Det är dock viktigt att detta förankras i verksamheterna, löser verkliga problem och leder till värdeskapande insatser. Ny teknik kan nyttjas i de fall det underlättar för både personal och patienter. Nya hybridyrken behöver tillskapas där medicin och teknik möts och vi ska möjliggöra god forskningsmiljö för fler yrkeskategorier. Teknik och digitalisering kan avlasta för att mer tid kan läggas på patientmöten och omvårdnad. Medarbetare med kompetens inom IT och medicinteknik måste säkras konkurrensmässiga villkor.

Mångfald och inkludering

Personer med funktionsnedsättning har inte sällan en gedigen utbildning. Arbetslösheten inom gruppen med funktionsnedsättning är mycket högre än bland personer utan. Här ligger offentliga arbetsgivare långt efter vad gäller att anställa personer med funktionsnedsättning. Regionen ska gå före och arbeta mer aktivt för att möjliggöra anställning.

Vi ser det angeläget att ta vara på den sjukvårdskompetens som kan finnas hos personer som kommer från andra länder. Snabbspåret med validering och språkstöd är därför viktigt att fortsätta. Regionen ska aktivt arbeta med ett genusperspektiv på arbetsplatserna, i lönebildning och vid rekrytering samt ha

ett fungerande visseblåarsystem. Jämställda löner är vår utgångspunkt. I praktiken finns fortfarande omotiverade löneskillnader mellan män och kvinnor. Därför behöver lönekartläggningar fortsätta göras med könsuppdelad statistik och efter varje löneöversyn måste åtgärder vidtas för att säkerställa att lagkravet om jämställda löner uppfylls i Region Östergötland.

Tolkmöjligheter gynnar både medarbetaren och patienten och bidrar till ett patientsäkert möte. Hälsokommunikatörer är viktiga brobyggare och fungerar som en länk mellan nyanlända flyktingar, andra invandrare och personal inom hälsa, vård och omsorg. Hälsokommunikatörerna är utrikesfödda, har sjukvårdsutbildning och yrkeserfarenhet från hemlandet och Sverige, vilket gör dem till en stor tillgång inom vården.

Uppdrag 2025	Uppdrag till
Öka antalet ST-tjänster i allmänmedicin med målet om 1100 patienter per läkare.	RS HSN
Möjliggöra handledning av ST-läkare på distans	RS
Uppdatera resurs- och kompetenspoolen i syfte att ge medarbetare större flexibilitet kring arbetstid, högre lön och en klinisk karriärmöjlighet.	RS
Ta fram en paketslösning för anställning på vårdcentraler långt från större tätort och sjukhus	RS
Utreda och underlätta anställning i Region Östergötland för personer med funktionsnedsättning.	RS
Kompetensutveckla med tidig omställning för att rusta medarbetare för nya arbetsuppgifter och långsiktig planering	RS
Ta fram en plan för att bli en mer jämställd arbetsgivare	RS
Samlat och regionövergripande stärka arbetet med friskfaktorer och löpande redovisa arbetet för att främja god arbetsmiljö.	RS
Se över modeller för lönesättning/kompensation för ökat ansvar (inklusive vid byte av tjänst internt)	RS
Utveckla och stärka forskningen inom området God och nära vård i samverkan med kommunerna i Östergötland och andra relevanta aktörer.	RS

Styrtal

- Kostnader för bemanningsföretag ska under 2025 vara högst 2 procent av personalkostnaderna.
- Den totala sjukfrånvaron ska minska.
- Den genomsnittliga faktiska sysselsättningsgraden ska öka.
- Antalet ST-läkare inom allmänmedicin ökar
- Osakliga könsskillnader avseende lön och sjukskrivningstal ska minska
- Forskningstiden ska öka
- Antalet övertidstimmar ska minska

Fokusområde 4: Förutsättningar att bo och verka i hela Östergötland

Östergötland ska vara en region som kan konkurrera med andra regioner i Sverige, Europa och internationellt. Det ska vara attraktivt att bo, leva och verka i hela länet. Östergötland ska vara ett robust län med bra välfärd, starkt näringsliv och ett livskraftigt civilsamhälle. Regionen ska ligga i framkant vad gäller grön teknik och bidra till ett cirkulärt samhälle. Region Östergötland ska visa på regionalt ledarskap i samverkan med regionens kommuner. Dessa delar förutsätter att vi fortsätter jobba för att regionen blir ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar. Region Östergötlands förmåga under höjd beredskap och krig ska öka.

Regionen ska, i samarbete med kommunerna, möjliggöra boende och företagande i hela länet. Placering av en vårdcentral, möjlighet till transport eller utbudet av kultur är alla viktiga faktorer för regional utveckling.

En mataffär, en drivmedelsstation eller laddinfrastruktur är viktiga förutsättningar för att människor ska kunna bo på och besöka en plats, vilket i sin tur skapar jobb och tillväxt på landsbygden och i skärgården.

Civilsamhällets kraft

Civilsamhället och Region Östergötland måste ha en ökad samverkan. I civilsamhället finns en potential som idag är outnyttjad. Det är den idéburna sektorn som ofta på tidigt stadium har örat mot marken och identifierar behov som uppstår. Det ska Region Östergötland nyttja. Överenskommelsen mellan Region Östergötland och ett stort antal idéburna organisationer är en bra utgångspunkt för samarbeten som skapar samhällsnytta. Deras insatser under kris och beredskap ska identifieras.

Region Östergötland ska ta fram en plan för att samarbeten i ökad utsträckning ska kunna utvecklas, såsom Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP). Region Östergötland ska även se över vilka som idag ingår i överenskommelsen för att på sikt bredda och utöka antalet samverkande organisationer. Det är viktigt att se över regionens strukturer och rutiner för att få civilsamhället mer delaktiga i våra beslut. Det tjänar hela samhället på. Likaså ska Regionens olika föreningsbidrag ses över.

Ensamhet är ett stort problem, för både sjuka och friska i både tätorter och på landsbygd. Det är ett av många områden där civilsamhällets resurser bättre ska tas tillvara för att skapa samhällsnytta. Även anhörigas viktiga och värdefulla insatser ska inte tas för givna eller glömmas bort. Regionen ska fortsätta utveckla ABC (Act, Belong, Commit), som är ett forskningsbaserat projekt som flera vårdcentraler arbetar med för att hjälpa äldre som lider av ensamhet. Det handlar om att göra något aktivt, tillsammans och meningsfullt. Då vårdcentralen identifierar ensamhetsproblematik kan de hänvisa vidare till plattform med föreningar som erbjuder aktiviteter, ofta via kommunens plattform.

Ett aktivt och fungerande civilsamhälle är grundläggande för en levande landsbygd. Föreningar ser till att det finns kultur i bygdegården och att barn och unga kan ha en aktiv fritid. Föreningslivet fyller inte minst en viktig social funktion och i många fall tar de även ett viktigt samhällsansvar, därför ska vi fortsatt verka för föreningsverksamhet på landsbygden och runtom i länet.

En infrastruktur som binder samman länet

Vårt samhälle blir mer och mer digitaliserat. Ny teknik utvecklas och digitala verktyg skapar möjligheter för distansarbete, studier, shopping och kultur på distans men även möjligheter till vård och hälsa, effektivare verksamheter för företagare och underlättande av hushållsarbete. För att alla i vårt samhälle ska kunna ta del av den här utvecklingen krävs utbyggnad av bredband i hela Östergötland. Det ska inte spela någon roll var man bor - alla ska ha möjlighet att ta del av den tekniska utvecklingen. Region Östergötland ska verka för en god mobiltäckning över hela länet.

Regionen ska verka för investeringar i vägar och övrig infrastruktur som länets invånare och företag behöver för sin utveckling. Ostlänken, ny järnväg mellan Järna och Linköping, är central för länets konkurrenskraft. Samverkan med kommunerna i Östergötland är avgörande för att identifiera och prioritera satsningar som leder till önskvärt byggande av infrastruktur och hållbart resande.

Ett transporteffektivt samhälle

Invånarna i Östergötland ska ha tillgång till en välutvecklad, miljöeffektiv kollektivtrafik som knyter ihop länet så att det blir smidigt att resa. Framkomligheten i städer och större tätorter behöver förbättras för att möjliggöra snabbare resor. Säkra och attraktiva gång- och cykelvägar är viktiga för ett hållbart transportsystem. Regionen ska bidra till att de olika trafikslagen samordnas och kombineras bättre så att medborgaren upplever resandet så enkelt som möjligt. Regionen måste därför samarbeta med kommunerna om att ta fram pendlarparkeringar.

Region Östergötland ska samordna den samhällsbetalda trafiken och bidra till mobilitetslösningar som främjar ett hållbart resande. Det ska finnas tillgänglig kollektivtrafik eller mobilitetslösning i hela länet, oavsett om man bor på landsbygden eller större tätort. Vid större trafikförändringar ska dialog med berörda parter äga rum.

Centerpartiet vill fortsatt att det hållbara resandet ska kunna konkurrera med bilen och göra så att fler väljer smartare resande ur miljö- och hälsosynpunkt. Restiden måste därför sänkas och turtätheten öka. Fokus ska ligga på det vardagliga resandet – pendling till arbete och studier. Insatserna för att stimulera till kollektivt resande ska bli flera, mer omfattande och med ökad tillgänglighetsanpassning.

Närtrafiken och skärgårdstrafiken ska utvecklas ytterligare och tydligare marknadsföras i regionen. Region Östergötland ska utveckla samarbetet med kommunerna om linjelagd skolskjuts.

Regionen ska se över möjligheterna för att göra resandet över länsgränserna till angränsande län enklare för att stödja tillväxtpotentialerna i ytterkantskommuner.

Regionen ska ta ett samlat ansvar för att se till så att gymnasieelever kan ta sig till och från sina utbildningar som är en del i regionens kompetensförsörjningsuppdrag.

Goda förutsättningar för näringsliv och arbetsmarknad

Regionen ska i enlighet med den Regionala utvecklingsstrategin ha en samordnande roll för länets aktörer som verkar för Östergötlands tillväxt. Smart specialisering är en strategi som ska användas för att skapa ännu högre mervärde i utvecklingsarbetet och stärka regionens konkurrenskraft genom satsningar på Östergötlands styrkor. Regionen ska skapa goda förutsättningar för näringslivet så att arbetstillfällena växer fram i hela regionen.

I tillväxtbefrämjande syfte ska Östergötlands framgångsrika forskning och innovationskraft fortsätta utvecklas och nya innovativa miljöer ska skapas i samverkan med näringslivet och akademien. Östergötland ska vara attraktivt för investeringar från såväl nationella som internationella aktörer.

Vi vill fortsätta stärka hela Östergötlands besöksnäring och öka regionens attraktivitet utifrån Region Östergötlands besöksnäringstrategi. Det handlar om att verka för att öka antal övernattande besökare september till maj, öka lönsamheten för besöksnäringens aktörer samt att stärka Östergötlands attraktivitet som en plats att besöka, bo och verka på året runt.

Östergötland ska ställas om till en resurseffektiv och fossil oberoende region och därmed skapas goda möjligheter till både miljönytta och näringslivsutveckling. Region Östergötland ska fortsatt samverka kring strategiskt viktiga frågor som infrastruktur, arbetsmarknad och näringsliv i ett storregionalt sammanhang. Inom ramen för länsöverskridande samarbete ska regionen inta en aktiv roll i att skapa förutsättningar för strategiskt viktiga näringar, såsom besöksnäringen, tillverkningsindustrin och tjänstesektorn.

Regionen ska vara en aktiv och drivande part i satsningar på entreprenörskap, innovation och kompetensförsörjning i hela länet. Regionen ska verka för att trygga dagens och framtidens behov på arbetsmarknaden. Regionen ska dra nytta av potentialen och erbjuda utbildningsmöjligheter på deltid och på distans. Regionen ska satsa på att utvidga de utbildningar som syftar mot en stark efterfrågan på arbetsmarknaden.

Centerpartiet vill också att regionen i mycket högre utsträckning ökar sin närvaro i hela länet. Regionala kontor och dess personal behöver inte bara finnas i de största städerna och kommunerna, utan kan med fördel flyttas till mindre orter. Detta minskar regionens hyror, erbjuder medarbetare en möjlighet att slippa pendla och ger istället möjligheten att bosätta sig i kommuner med mer

landsbygdsprägel. Detta skulle också erbjuda draghjälp till det lokala näringslivet på den ort där regionen etablerar sig.

Matchningen mellan arbetssökande och de arbeten som finns ska förbättras, inte minst genom nya initiativ och digitala lösningar som regionen aktivt ska understödja. Samarbetet med Linköpings universitet och andra utbildningsanordnare ska utvecklas för att långsiktigt stärka kompetensförsörjningen.

Potentialen i de gröna och blå näringarna

Produktionen i de gröna och blå näringarna är viktiga för regionen och deras förutsättningar behöver förbättras. De är nödvändiga pusselbitar i ett hållbart cirkulärt samhälle.

Regionen ska aktivt arbeta för att stärka forskning, innovationsarbete och utbildning inom de gröna och blå näringarna i regionen. Det handlar bland annat om att utveckla verksamheten vid Vreta Kluster och att samverka med universitetet för att möjliggöra att en civilingenjörsutbildning med inriktning mot jordbruksteknik skapas i regionen.

Stora och livskraftiga fiskbestånd är nödvändiga för den biologiska mångfalden. De är viktiga för den svenska fiskerinäringen och för den som fiskar på fritiden. Fiskbestånden i våra sjöar och kustvatten är också en värdefull resurs i försörjningsberedskapen. Likaså är fiske och fisketurismen betydelsefulla delar av besöksnäringen. Vi måste därför ha en bra miljöpolitik för våra vatten och verka för flera hållbara fiskodlingar.

Skogen är en viktig resurs för Östergötland, både som grund för en basindustri men också för näringslivet på landsbygden. Region Östergötland har en strategi för skogsnäringen men denna behöver revideras.

Östergötland är ett län med stor lokal livsmedelsproduktion. Det ökar förutsättningarna för att säkra tillgången till livsmedel, inte minst i kristider. Livsmedelsstrategin ska skyndsamt revideras för att öka handlingskraften i arbetet. Det krävs krafttag för att säkerställa en livskraftig livsmedelsproduktion i hela Östergötland. För att stärka konkurrenskraften i det östgötska lantbruket både på kort och på lång sikt behöver andelen närodlade och lokalt producerade livsmedel öka i regionens måltider. Det är även viktigt att företagen är hållbara och lönsamma. Åkermarken ska värnas och skyddas från exploatering.

En klimat- och resurssmart region

Miljö och klimat är en avgörande framtidsfråga, och därmed en central strategisk utmaning för hela regionorganisationen. Hållbarhet ska genomsyra allt regionalt utvecklingsarbete och intern verksamhetsutveckling, liksom ekonomisk hushållning, effektiva upphandlingar och en god arbetsmiljö. Sammantaget ska regionen bidra till ett cirkulärt, klimatanpassat och motståndskraftigt Östergötland som minskar utsläppen av växthusgaser enligt de nationella målen. Östergötland ska ta vara på länets goda möjligheter för förnyelsebar energiproduktion. Regionen ska verka för ökad produktion av gröna energislag i

hela Östergötland. Biogasen bidrar till många samhällsnyttor. Bland annat bidrar biogasen till att minska både klimatutsläppen och övergödningen av våra sjöar, samtidigt som lönsamheten stärks inom jordbruket i länet.

All nybyggnation i regionens regi ska ske på ett så klimatsmart sätt som möjligt, avseende såväl energieffektivitet, materialval och hållbarhet. Tydliga miljö- och klimatkrav ska vara införda i all offentlig upphandling med mål om att öka andelen upphandlingar som bidrar till efterlevnaden.

Uppdrag 2025	Uppdrag till
Stärk Region Östergötlands förmåga att stå emot störningar i såväl fredstid som vid höjd beredskap	RS HSN TSN RUN
Identifiera behovet och förmåga till stöd från frivilligorganisationer i planering av den civila beredskapen.	RS
Revidera den regionala livsmedelsstrategin med syftet att minska vårt utländska beroende samt möjliggöra för fler som arbetar med och inom livsmedelsproduktion och förädling	TSN
Stärka det investeringsfrämjande arbetet i länet.	RUN
Verka för att Ostlänken finns på plats till 2035	TSN
Utveckla konceptet "linjelagd skolskjuts" tillsammans med kommunerna	TSN
Fortsätta bevaka bioenergin som ett påverkansområde i EU-relaterade frågor 2024	TSN
Ta fram en strategi för de gröna och blå näringarna	TSN RUN
Revidera skogsnäringensstrategin	TSN
Stärka Region Östergötlands roll som regional aktör inom kompetensförsörjningsfrågor.	RUN

Se över deltagandet i Överenskommelsen med civilsamhället med syfte att bredda och utöka antalet partners	RS
Se över regionens olika föreningsbidrag	RS HSN TSN RUN

Styrtal

- Antalet konkurser ska minska

Fokusområde 5: Kultur och bildning är hörnstenar i en demokrati

Kultur är starkt kopplat till demokrati. Inkludering i kulturlivet och kulturskapande bidrar till känslan av samhörighet och skapar tillit medborgare emellan. Tillit är viktigt i ett demokratiskt samhälle.

Kulturens nära koppling till demokratins hjärta är tydligare idag än den varit under lång tid. Samtidigt som det är fler kulturskapare som har föräldrar med hög utbildning är också andelen utlandsfödda kulturskapare mindre trots att invandringen har ökat. Östergötland har ett rikt och levande kulturarv. Det förmedlar viktiga kunskaper om vår historia och hembygd och bygger en bro mot framtiden. Stödet för de kulturföreningar som varje dag förmedlar dessa värden är viktigt att värna, speciellt i tider av ekonomisk återhållsamhet.

Ett demokratiskt samhälle är ett tillgängligt samhälle. Oavsett om man är ung eller gammal, man eller kvinna, har en funktionsnedsättning eller rötter i ett annat land är det centralt att kunna ta en aktiv roll i och vara en del av utvecklandet av samhället. Det kan handla om fysisk tillgänglighet, information på lättläst svenska eller andra språk. Östergötland ska vara en region där samtliga invånare har möjlighet till full delaktighet i samhällslivet och det demokratiska samtalet.

Film, teater, böcker, musik och andra kulturyttringar kan inspirera och frigöra människor till att våga forma sina liv efter egna önskningar och drömmar. För Östergötlands alla barn och ungdomars livsmöjligheter är det extra viktigt att erbjuda möjligheter till att delta i skapande av kultur och att få ta del av kultur! Här måste kulturen ut utanför de stora städerna och vi vill se en mångfald i kulturella uttrycksformer. En brist idag är tillgång till lokaler och arenor för kulturskapande i många delar av länet. Regionen behöver därför jobba mer för samverkan med civilsamhället för att skapa fler möjligheter till kulturskapande för barn och unga,

Kulturupplevelser och att få vara med och skapa kultur bidrar till förbättrad folkhälsa, att arbeta med kultur är ett förebyggande hälsoarbete. Regionen ska bidra till att civilsamhället inkluderas i detta arbete. Den samverkansmodell som finns idag, där staten använder regionerna för att stödja det regionala kulturlivet i samverkan med kommunerna, ska värnas för att säkerställa att kulturinstitutionernas verksamhet når östgötarna!

Östergötlands Museum ska ha förutsättningar att i högre grad kunna visas i skolor och på äldreboenden. Tillgängligheten till muséet för de som bor på andra ställen än där muséet idag finns fysiskt ska öka.

Det livslånga lärandet

Det är viktigt att stärka barns och ungas läsförmåga och läslust. Barn och elever behöver läsa själva, bli lästa för och utveckla sin läsförståelse. Det finns idag stora utmaningar och fortsatt stora skillnader i läsförståelse när det gäller kön och socioekonomisk bakgrund. Regionbiblioteket ska ges ett utökat uppdrag att

stötta folkbibliotek och skolbibliotek i syfte att stärka barn och ungas läsning. Även barnhälsovården bör ges ett tydligare uppdrag att vara behjälplig i läsfrämjande insatser.

Bildning är viktigt genom hela livet. Det är även viktigt att det finns möjlighet till kunskapshöjande insatser oavsett var man bor i Östergötland. Där har studieförbunden och folkhögskolor ett viktigt uppdrag genom att tillgängliggöra kunskap på ett enkelt och lättillgängligt sätt. Detta ska Region Östergötland beakta och bevara.

Idag finns tillgång till många distansutbildningar. Det är inte alla som kan eller vill flytta till en universitetsstad. För att tydligare få en större geografisk spridning av utbildning ska Region Östergötland verka för att fler universitetscampus etableras i länet, främst utanför universitetsstäderna. Utifrån att regionen driver egna skolor kan regionen inspirera genom digitalisering av Östergötlands skolor.

Regionen har också fått ett större ansvar att arbeta med kompetensförsörjning och det livslånga lärandet. Vi behöver bättre nyttja de verktyg vi har för att utbilda, matcha och rusta människor för arbetsmarknaden. Som en av huvudmännen bakom Östsvenska Yrkehögskolan har vi möjlighet att driva på för att utbildningar där vi saknar mycket kompetens kommer till länet. Samverkan mellan regionen, näringslivet, kommunerna och utbildningsanordnarna är viktigt för att matcha efterfrågan och utbud på arbetsmarknaden.

Regionen ska bibehålla antalet utbildningsplatser på folkhögskolan Lunnevals allmänna kurs i syfte att öka möjligheterna att få de som inte har fullständiga betyg att realisera sina drömmar. Även våra naturbruksgymnasier Himmelstalunds skola i Norrköping och Vreta i Linköping har en viktig roll i att trygga framtidens kompetens- och livsmedelsförsörjning.

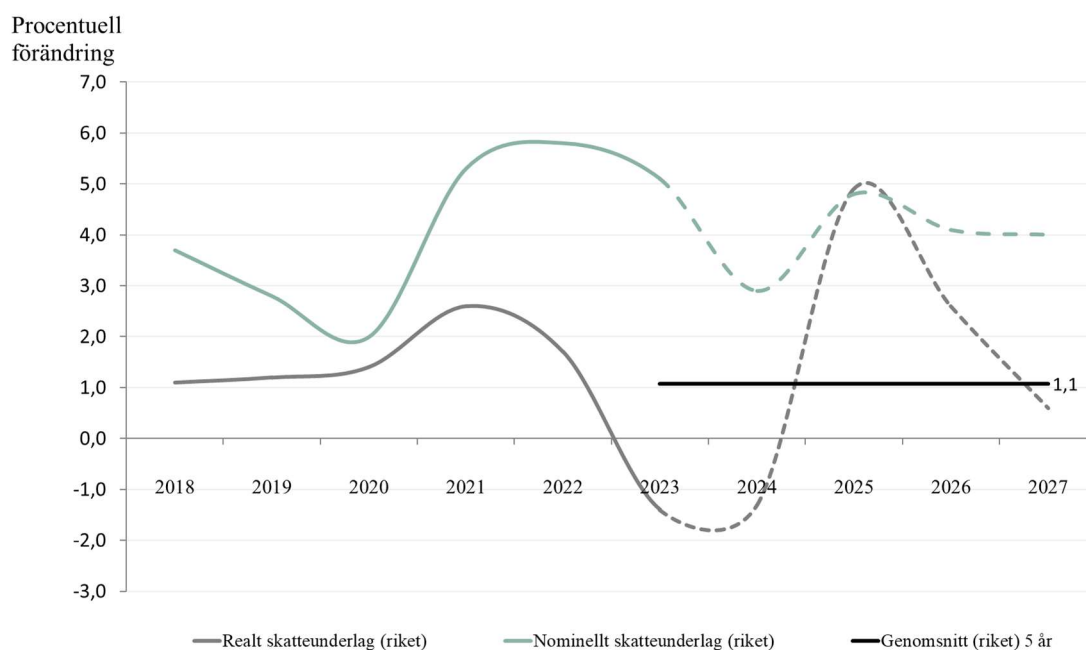
Uppdrag 2025	Uppdrag till
Vidareutveckla samverkan med Region Kalmar län och större besöksmål i Östergötland och norra Småland för att stärka besöksnäringen.	RUN
Utforma en strategi för att säkerställa att regionala studieförbund och högskolor har förutsättningar att verka i länet	RUN
Stärk tillgången till kultur för barn och unga i hela Östergötland	RUN
Verka för ett relevant utbildningsutbud som matchar arbetsgivares behov av yrkesvux, yrkehögskoleutbildningar samt gymnasieutbildningar i Östergötland.	RUN

Ekonomi under budgetperioden

Det geopolitiska läget har påverkat den globala ekonomin och inneburit osäkra prognoser. Hög inflation och snabb ränteuppgång har påverkat konjunkturen negativt vilket med Sveriges höga räntekänslighet inneburit större påverkan än för många andra länder. Inhemsk efterfrågan är svag och privata investeringar låga. Konjunkturen bedöms böttna under 2024. Efter tio räntehöjningar under drygt åtta år genomförde Riksbanken i maj 2024 en första räntesänkning men positiva effekter på sysselsättningen förväntas dröja. Den relativa arbetslösheten beräknas öka till 8,6 procent under 2025 innan den faller tillbaka. Inflationen bedöms i juni 2024 uppgå till 3,1 procent för att vid årets slut vara i nivå med Riksbankens mål om två procent. Det reala skatteunderlaget bedöms under budgetperioden vara i genomsnitt drygt en procent. Det instabila läget gör att prognoserna fortsatt är osäkra.

Figur 1. Skatteunderlagsutveckling nominell (övre) och real (nedre) samt genomsnittlig real skatteunderlagsutveckling 2023-2027 (linje).

Region Östergötlands ekonomiska utveckling och insatser för hållbar ekonomi

Region Östergötland är i ett allvarligt ekonomiskt läge och flera kraftfulla åtgärder har vidtagits med inriktning att på kort sikt nå balans i ekonomin och på längre sikt återigen nå en god ekonomisk ställning som ger handlingsfrihet. Region Östergötland har under flera år haft alltför hög kostnadsutveckling i relation till intäkterna. Regionen har förflyttat sig från att ha ett av landets lägsta kostnadslägen till en av de tre regioner med högst kostnad per invånare (Strukturjusterad hälso- och sjukvårdskostnad, kronor/invånare 2022, källa:

Kolada). Tillfälligt höga pensionskostnader som en följd av hög inflation innebar att regionfullmäktige fattade beslut om en underbalanserad budget för 2023 och även 2024. De höga pensionskostnaderna är tillfälliga och planen var att möta dem genom att nyttja det positiva egna kapitalet. Den ekonomiska utvecklingen förvärrades under 2023 och hälso- och sjukvården redovisade ett underskott på 1,7 miljarder kronor. Läget är allvarligt och enligt gällande prognoser kommer det egna kapitalet förbrukas under 2024. Kraftfulla åtgärder har beslutats i form av anställningsstopp, varsel av 900 medarbetare, utfasning av bemanningsföretag, förändrad ledning och styrning, minskad administration, minskade inköpskostnader, effektivare läkemedelsanvändning och reducering av investeringar.

Budget 2025-2027

God ekonomisk hushållning

Enligt lag ska regioner ha god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, vilket inkluderar god verksamhet och god ekonomi. I regionens riktlinje för god ekonomisk hushållning (RS 2023/12060) definieras god verksamhet med att måluppfyllelsen för verksamhet och grunduppdrag utvecklas i önskvärd riktning. God ekonomi definieras långsiktigt som ett genomsnittligt positivt resultat under kommande tioårsperiod och att regionen i slutet av perioden uppvisar årliga positiva resultat som uppgår till en procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Målet är baserat på tillämpning av blandmodell för pensioner.

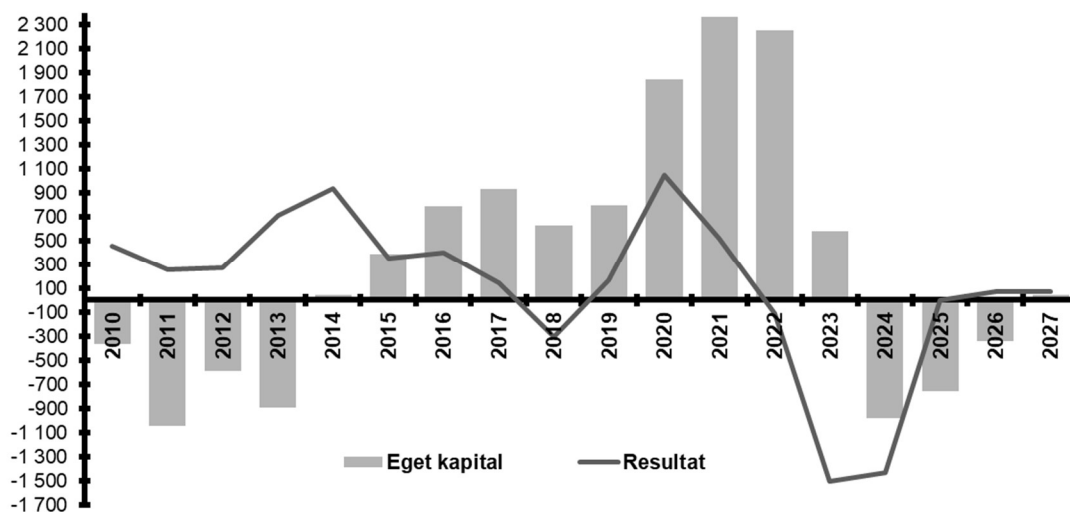
Kortsiktigt ekonomiskt mål är att visa positivt resultat för såväl regionen som helhet som för produktionsenheter, styrelse och nämnder. Eget kapital inklusive ansvarsförbindelse ska successivt byggas upp från 2024 års nedgång mot att till 2033 uppnå 1 500 miljoner kronor. Bedömningen är att arbetet med att genomföra de åtgärder som vidtagits under 2024 kommer att fortsätta under 2025. Det är inte uteslutet att ytterligare kostnadsreducerande åtgärder kommer att behöva genomföras under 2025.

För att möjliggöra en ekonomi i balans krävs också återhållsamhet av nyttjande av eventuella ökningarna av skatteintäkter samt generella och riktade statsbidrag. Inriktningen är att dessa medel ska reserveras. Eventuella beslut att nyttja tillkommande medel ska värderas med hänsyn till regionens totala ekonomiska ställning.

I regionens riktlinje finns målet att långsiktig låneskuld enbart ska utgöras av upplåning för investeringsprojekt som genomförs i samverkan med andra huvudmän och att investeringsnivåer beslutas med hänsyn till situationen i samband med årliga beslut om treårsbudget. I denna treårsbudget värderas investeringsnivån till mellan 1 300 miljoner kronor och 1 500 miljoner kronor. Vidare är målet att betalningsförmågan ska säkerställas för att möta kortfristiga utbetalningar och långfristiga förpliktelser.

Under 2023 och 2024 avviker regionens resultat från riktlinjens definition av god ekonomi.

I figur 2 redovisas utveckling av resultat och eget kapital över tid. Resultatet för 2024 bygger på en övergripande bedömning och är värderat till minus 1 430 miljoner kronor i jämförelse med godkänd budget på minus 605 miljoner kronor. Målsättningen är att produktionsenheterna ska ha en ekonomi i balans i december, men att resultatet för helåret blir negativt.

Figur 2. Resultat (linjer) och eget kapital (staplar) i miljoner kronor 2010-2023, prognos 2024 och denna treårsbudget 2025-2027. Resultat redovisat enligt fullfonderingsmodell till och med 2023 och enligt blandmodell därefter. Eget kapital redovisat enligt fullfonderingsmodell vilket visar att eget kapital återställts 2027.

Nedan tabell redovisar utveckling av resultat och eget kapital enligt blandmodell och fullfonderingsmodell utifrån kända förutsättningar, fattade och föreslagna beslut.

(miljoner kronor)

	Blandmodell			Fullfonderingsmodell		
	2025	2026	2027	2025	2026	2027
Resultat	0	75	75	226	414	389
Eget kapital	5 698	5 773	5 848	-756	-342	47

Tabell 1. Resultat och eget kapital för enligt bland- och fullfonderingsmodell.

Utdebitering

För att finansiera regionens uppgifter betalar östgötarna regionskatt. Region Östergötlands skattesats uppgår 2024 till 11,55. För år 2025 föreslås oförändrad utdebitering.

Skatt och utjämning

Tillväxten är svag och dämpar sysselsättningen. Skatteunderlaget bedöms utvecklas mycket svagt 2024 för att därefter förbättras under budgetperioden. Det reala skatteunderlaget bedöms under budgetperioden vara i genomsnitt drygt en procent.

I relation till föregående treårsbudget ökar skatter och utjämning med 128 miljoner kronor 2025, 48 miljoner kronor 2026 och 59 miljoner kronor 2027.

Ökningen inkluderar det generella bestående statsbidrag som tillkom i statens budget 2024. Det tillfälliga bidrag som tillkännagavs i vårandringsbudget 2024 berör inte åren som följer.

Statsbidrag för läkemedel

Överenskommelsen med staten 2025 förändras till ett nettobidrag efter avdragna rabatter samt bedöms innebära 150 miljoner kronor högre statsbidrag än tidigare budgeterat. Statsbidraget bedöms därefter öka med 1,5 procent årligen.

Riktade statsbidrag och insatser

Bedömningen av 2025 års riktade statsbidrag är reviderad men som helhet i nivå med föregående treårsbudget. Reducerade bidrag motsvaras av ökning avseende tillgänglighet, baserat på att fördelning ska ske utifrån befolkning i stället för prestation. För bibehållen nivå på statsbidragen jämfört med föregående treårsbudget krävs ökning motsvarande 64 miljoner kronor i relation till aviserade nivåer. Det har räknats in i budget.

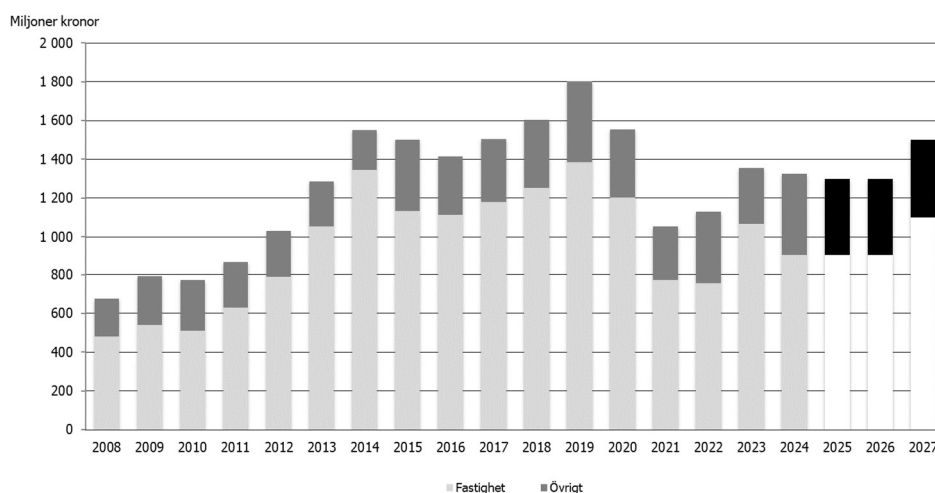
Löne- och prisutveckling

Uppräkning för löne- och prisutveckling 2025 fastställs till 3,1 procent mot bakgrund av SKR:s bedömningar under våren 2024 avseende ökning av timlöner och inflation.

Investeringar

Investeringarna uppgår till 1 300 miljoner kronor år 2025 och 2026 för att öka till 1 500 miljoner kronor 2027. Investeringarna är i nivå med utfall 2023 och budget 2024. Budgetnivåerna har sänkts efter prioriteringar som genomförts inom hälso- och sjukvården och regionfastigheter utifrån det ekonomiska läget. Av investeringarna utgör fastighetsinvesteringar 900 miljoner kronor årligen 2025 och 2026 samt 1 100 miljoner kronor 2027. De omfattande investeringarna under planeringsperioden avser beslutad ombyggnad av Universitetssjukhuset i Linköping, ny- och ombyggnad av Vrinnevisjukhuset i Norrköping samt utveckling av nära vård. I samband med de större ombyggnationerna har regionstyrelsen fattat beslut att kompensera verksamheterna för stor del av hyresökningen. Reserveringar är avsatta inom finansförvaltningen. Återstående kontraktstid för vissa externa lokaler klassificeras som finansiell leasing och konsekvensen jämfört med tidigare blir en något högre redovisad investeringsutgift och motsvarande högre långfristiga lån. Denna ökning ingår i investeringsplanen.

Med koncernbolag inkluderade bedöms investeringsnivåer vara 1 383 miljoner kronor 2025, 1 350 miljoner kronor 2026 och 1 575 miljoner kronor 2027. Koncernbolagens del av totala investeringar avser främst kollektivtrafik genom AB Östgötatrafiken samt tvätteri/textilhantering genom TvNo Textilservice AB.

Figur 3. Region Östergötlands totala investeringar 2008-2023, prognos 2024 och denna treårsbudget från och med 2025.

Pensionskostnader

Region Östergötland tillämpar från och med 2024 kommunala redovisningslagens blandmodell som innebär att pensionsintjänande före 1998 kostnadsförs vid utbetalning samtidigt som pensionsintjänande från och med 1998 kostnadsförs vid intjänande. Blandmodellen påverkar resultaträkningen med 226 miljoner kronor i ökade kostnader för år 2025 jämfört med den tidigare fullfonderingsmodellen. Regionens avsättning och kostnader för pensioner har utöver modellbyte även påverkats av förändrade livslängdsfaktorer, nytt pensionsavtal, förändrade avgiftsnivåer och höga uppräkningsfaktorer. Jämfört med föregående treårsbudget ökar prognosen för pensionskostnaderna ytterligare något. Kostnaden under 2025 överstiger tidigare reservering med 20 miljoner kronor, vilket därför påverkar resultatet.

Ekonomi med kostnader anpassade till intäkterna

Det ekonomiska läget i Region Östergötland är mycket allvarligt. Kostnaderna har ökat kraftigt och vägs inte upp av intäkter. Den största orsaken till det allvarliga ekonomiska läget är, förutom kostnader som kan relateras till inflationen och den ökande pensionsskulden, det stora och ökande underskottet i hälso- och sjukvården. Kostnaderna har ökat såväl för anställda som för köp från bemanningsföretag och hälso- och sjukvårdens resultat 2023 uppgick till minus 1,7 miljarder kronor.

Inför 2024 genomfördes generella besparingar med två procent mot regionstyrelsen, regionutvecklingsnämnden, trafik- och samhällsplaneringsnämnden, skolorna och Folkvandvården samt en riktad besparing mot Regionledningskontor. Vidare har beslut fattats om anställningsstopp från den 1 november 2023, utfasning av bemanningsföretag under 2024, särskilda åtgärder för minskade personalkostnader med beslut om varsel av 900 medarbetare, effektiva inköp samt prioritering av investeringar. Planen är att åtgärderna ska ge en ekonomin i balans år 2025. Innan dess behöver synnerliga skäl anföras för att under 2024 ta återstående eget kapital i

anspråk (enligt balanskrav med fullfondering) och därefter påbörja processen med att återupprätta ett positivt eget kapital.

Produktionsenheternas resultat

Produktionsenheternas resultat bedöms vara i balans 2025 och inkluderar effekter av genomförda och planerade åtgärder. Riktade besparingar mot Regionledningskontor och centrumen för verksamhetsstöd regleras inför 2025 eller hanteras som avkastningskrav.

Långfristig upplåning

I samband med treårsbudgeten tas beslut om ram för långfristig upplåning om totalt 1 000 miljoner kronor för investeringar i fastigheter med externa hyresgäster där finansieringen med fördel hanteras separat. Beslut är fattat i föregående treårsbudget men upplåningen bedöms förskjutas framåt. Långfristig upplåning värderas till 500 miljoner kronor årligen under 2025-2026.

Övriga ekonomiska förutsättningar

Likvida medel väntas uppgå till drygt 7 miljarder kronor och ge genomsnittlig avkastning om tre procent, vilket motsvarar 190 miljoner kronor. Likviditeten påverkas förutom av resultatet även av investeringsutgifter, pensionsutbetalningar och upplåning. Regionens finansiella tillgångar hanteras enligt beslutad finanspolicy. Det råder fortsatt osäkerhet på de finansiella marknaderna.

Satsningar

Satsningar under 2025 ingår i tidigare gjorda reserveringar.

(miljoner kronor)	2025
Fortsatt satsning primärvård	140
Ramförstärkning HSN	50
BUP och Psykiatriambulans	10
Integrerat mottagande	2
Hälso- och sjukvårdsnämnden	202
Pol. gruppmedel besparing 10 procent/RLK	-1
ST i primärvård	20
Engångsmedel	10
Regionstyrelsen	29
MÄLAB	7
Trafik- och samhällsplaneringsnämnden	7
-	-
Regionutvecklingsnämnden	0
-	-
Finansförvaltning	0
Totalt	238

Tabell 2. Satsningar 2025

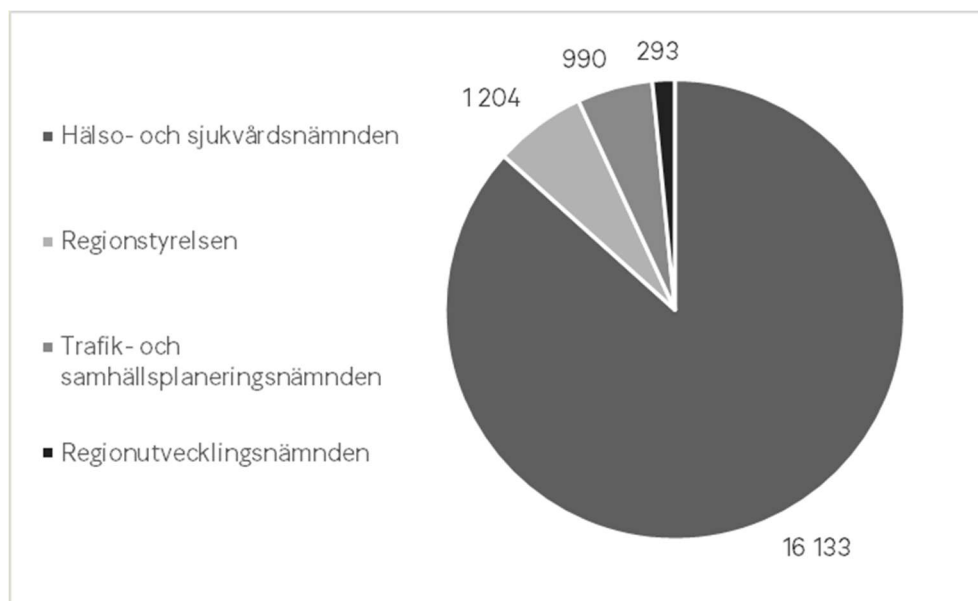
Hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvårdsnämndens ram utökas med 202 miljoner kronor. Vi avser stärka primärvården i syfte att nå 20% av hälso- och sjukvårdens budget år 2026. År 2025 går 140 miljoner kronor till satsning primärvård, 50 miljoner i ramförstärkning som går till läkemedel och utomlänsvård, 10 miljoner kronor till förstärkning BUP och psykiatriambulans, samt etablering av integrerat mottagande för personer utsatta för våld i nära relationer på 2 miljoner kronor.

Regionstyrelsen och trafik- och samhällsplaneringsnämnden

Regionstyrelsens ram utökas med 20 miljoner för fortsatt satsning på ST-läkare i primärvård samt ges engångsmedel på 10 miljoner kronor. Engångsmedel avser kostnader förenade med tillstånd för nationell högspecialiserad vård, uppbyggnad av Linköping Cancer Center men kan även nyttjas till utvecklingsinsatser som omställning till nära vård. 10 procent, motsvarande cirka 1 miljon kronor för riktad besparing politisk ledning 2024 (partigrupper). Trafik- och samhällsplaneringsnämndens ram utökas med 7 miljoner för beslutade satsningar i Mälardalstrafiken, vilket innebär att gjord reservering i sin helhet därmed är utväxlad till AB Östgötatrafiken.

Regionbidrag 2025 i miljoner kronor framgår av nedan figur.

Figur 4. Regionbidragets fördelning per styrelse/nämnd 2025 (inklusive engångsmedel), miljoner kronor.

(miljoner kronor)	2025
Regionstyrelsen	-1 204
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	-16 133
Trafik- och samhällsplaneringsnämnden	-990
Regionutvecklingsnämnden	-293
Övriga poster	-91
Verksamhetens nettokostnader	-18 711
Skatteintäkter	14 384
Generella statsbidrag och utjämning	4 634
Verksamhetens resultat	307
Finansiella intäkter	190
Finansiella kostnader	-497
Resultat efter finansiella poster	0
Extraordinära poster	
Årets resultat	0

Tabell 3. Resultaträkning 2025 med verksamhetens nettokostnader uppdelade per styrelse/nämnd.

Reserveringar

Utöver satsningar och nya beslut reserveras medel inom finansförvaltningen som efter beslut i regionstyrelsen kan nyttjas 2025 utifrån behov och med hänsyn till ekonomins utveckling. Bland reserveringar görs åtskillnad för del som endast tillfälligt finns utrymme för i form av engångsmedel. Därutöver reserveras för fastighets- och pensionskostnader.

(miljoner kronor)	2025	2026	2027
HSN Förstärkning vård 2026		50	50
HSN Förstärkning vård 2027			90
HSN Förstärkning PV 2026		140	140
HSN Förstärkning PV 2027			20
RS ST-läkare PV 2026		20	20
RS ST-läkare PV 2027			20
RS Cosmic/klimat m m	26	26	36
FIN Reservering för riktade statsbidrag	8	8	8
FIN Högisoleringsvård, svåra hudsjukdomar m m	4	6	4
FIN Reservering HS (tidigare koncernbidrag)	370	370	370
FIN Reservering	9	9	9
FIN Engångsmedel	315	75	
Summa	732	704	767

Tabell 4. Reserveringar.

Ändrade förutsättningar och resultat under planeringsperioden

Förändringar jämfört med föregående treårsbudget redovisas i tabell 5. Resultatet utgår från blandmodell och resultatmålen för 2026 och 2027 har höjts utifrån balanskravsutredning, vilket beskrivs under egen rubrik nedan.

(miljoner kronor)	2025	2026	2027
Resultat treårsbudget 2024-2026	0	0	0
Upplösta tidigare reserveringar	865	879	932
Resultat efter upplösta reserveringar	865	879	932
Ändrade ekonomiska förutsättningar			
Skatter och statsbidrag	109	48	59
Läkemedelsstatsbidrag	150	150	150
Pensionsprognos apr	-20	-5	
Kompensation lönerörelse 2023	-23	-23	-23
Index och finansiella poster	-61	-19	-10
Fastighet	-50	-15	-30
Nya beslut och satsningar (tabell Satsningar)	-238	-236	-236
Reserveringar (tabell Reserveringar)	-732	-704	-767
Resultat treårsbudget 2025-2027	0	75	75

Tabell 5. Resultatpåverkande förändringar sedan föregående treårsbudget. Skillnad i värdering mellan blandmodell och fullfondering. Värderingen av blandmodell har förändrats jämfört med föregående treårsbudget och den differens som uppstår ingår i posten upplösta tidigare reserveringar.

Ekonomi i kommunala koncernföretag

Enligt lag som gäller från 2024 (efter utredning om god kommunal hushållning, SOU 2021:75) ska budget innehålla redogörelse för ekonomin i kommunala koncernföretag. Region Östergötland redovisar koncernbolagens budgeterade resultat och soliditet för 2025, med undantag för AB Kinda Kanal som ej konsolideras. Region Östergötlands samlade verksamhet och ägarandelar presenteras i bilaga.

	Resultat (miljoner kronor)	Soliditet (procent)
AB Östgötatrafiken	-10	8
Scenkonst Öst AB	1	65
TvNo Textilservice AB	0	42
ALMI Företagspartner Östergötland AB	0	68

Tabell 6. Ekonomin i kommunala koncernföretag.

Balanskrav

Negativa resultat ska återställas inom tre år om inte synnerliga skäl anges. Balanskravsresultatet beräknas sidoordnat med justeringar för vissa poster. Om det i årsredovisning konstateras ett balanskravsunderskott ska fullmäktige besluta om åtgärdsplan och återställa underskottet inom tre år om inte synnerliga skäl kan åberopas. Stark finansiell ställning är ett synnerligt skäl och utgör en buffert för investeringar och handlingsfrihet. Bedömning av finansiell ställning och eget kapital i detta hänseende ska ske utifrån fullfonderingsmodell, det vill säga med hela pensionsskulden redovisad i balansräkningen.

Utifrån en första prognos för 2024 blir slutsatsen att krav på återställning av resultat kommer uppstå motsvarande 150 miljoner kronor under budgetperioden, vilket fördelas med 75 miljoner kronor per år under 2026 och 2027.

Beslut

Regionstyrelsen föreslår tillstyrka regionfullmäktige BESLUTA

- att anta Treårsbudget för 2025-2027 med fokusområden 2025,
- att fastställa ekonomiska ramar för regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, trafik- och samhällsplaneringsnämnden samt regionutvecklingsnämnden 2025-2027 enligt bilaga 2,
- att uppdra till regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, trafik- och samhällsplaneringsnämnden samt regionutvecklingsnämnden att utifrån sina ansvarsområden och uppdrag utarbeta årsplaner med budget för 2025 i enlighet med denna treårsbudget,
- att godkänna upplåning av 1 miljard kronor i externa långfristiga lån under budgetperioden,
- att i enlighet med fullmäktiges presidiums förslag fastställa budgeten för regionens revisorer till 13 058 000 kronor (2025 års nivå) samt
- att fastställa skattesatsen för 2025 till 11,55 kronor per skattekrona.

Finansiella rapporter

Resultaträkning

Belopp i miljoner kronor och löpande priser

	Region Östergötland			Regionkoncern		
	2025	2026	2027	2025	2026	2027
Verksamhetens intäkter	4 617	4 749	4 893	5 717	5 849	5 993
Verksamhetens kostnader	-22 298	-23 154	-23 882	-23 297	-24 144	-24 872
Avskrivningar	-1 030	-1 050	-1 070	-1 130	-1 150	-1 170
Verksamhetens nettokostnader	-18 711	-19 455	-20 059	-18 710	-19 445	-20 049
Skatteintäkter	14 384	14 941	15 505	14 384	14 941	15 505
Generella statsbidrag och utjämning	2 910	2 960	2 999	2 910	2 960	2 999
Generella statsbidrag - läkemedel	1 724	1 750	1 776	1 724	1 750	1 776
Verksamhetens resultat	307	196	221	308	206	231
Finansiella intäkter	190	220	240	190	220	240
Finansiella kostnader	-497	-341	-386	-507	-351	-396
Resultat efter finansiella poster	0	75	75	-9	75	75
Extraordinära poster						
Årets resultat	0	75	75	-9	75	75

Kassaflödesanalys

Belopp i miljoner kronor och löpande priser

	Region Östergötland			Regionkoncern		
	2025	2026	2027	2025	2026	2027
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Årets resultat	0	75	75	-9	75	75
Justering för ej likviditetspåverkande poster (not 1)	1 837	1 382	1 485	1 947	1 492	1 595
Utbetalning av pensioner inkl. löneskatt	-280	-311	-336	-280	-311	-336
Realisationsresultat vid försäljning av anläggningstillgångar						
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	1 557	1 146	1 224	1 658	1 256	1 334
Ökning (-)/minskning (+) kortfristiga fordringar	50			50		
Ökning (-)/minskning (+) förråd m.m.	-35			-35		
Ökning (+)/minskning (-) kortfristiga skulder	-69	449	359	41	399	334
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 503	1 595	1 583	1 714	1 655	1 668
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Investering i immateriella anläggningstillgångar						
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar						
Investering i materiella anläggningstillgångar	-1 300	-1 300	-1 500	-1 383	-1 350	-1 575
Försäljning av materiella anläggningstillgångar						
Investering i finansiella anläggningstillgångar						
Ökning (-)/minskning (+) av långfristiga fordringar						
Förvärv av finansiella tillgångar	-692	-784	-72	-820	-794	-82
Avyttring av finansiella tillgångar						
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 992	-2 084	-1 572	-2 203	-2 144	-1 657
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Nyupptagna lån	500	500		500	500	
Nyupptagna leasinglån						
Amortering av skuld	-11	-11	-11	-11	-11	-11
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	489	489	-11	489	489	-11
Justering av ingående eget kapital						
Årets kassaflöde	0	0	0	0	0	0
Likvida medel vid årets början	398	398	398	498	498	498
Likvida medel vid årets slut	398	398	398	498	498	498
Not 1 Justering för ej likviditetspåverkande poster						
Avskrivningar/nedskrivningar	1 030	1 050	1 070	1 130	1 150	1 170
Gjorda avsättningar pensioner	997	552	655	1 007	562	665
Övriga avsättningar						
Orealiserade kursförändringar	-190	-220	-240	-190	-220	-240

Balansräkning

Belopp i miljoner kronor och löpande priser

TILLGÅNGAR	Region Östergötland			Regionkoncern		
	2025	2026	2027	2025	2026	2027
Anläggningstillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar	71	71	71	71	71	71
<i>Mark, byggnader och tekniska anläggningar</i>	9 981	10 065	10 339	9 981	10 065	10 339
<i>Maskiner och inventarier</i>	2 443	2 599	2 743	3 241	3 347	3 466
Materiella anläggningstillgångar	12 424	12 664	13 082	13 222	13 412	13 805
Finansiella anläggningstillgångar	128	128	128	158	158	158
Summa anläggningstillgångar	12 623	12 863	13 281	13 451	13 641	14 034
Omsättningstillgångar						
Förråd m m	375	375	375	375	375	375
Fordringar	2 350	2 350	2 350	2 325	2 325	2 325
Kortfristiga placeringar (pensionsförvaltning)	6 724	7 738	8 062	6 739	7 753	8 077
Kortfristiga placeringar (finansförvaltning)	396	396	396	396	396	396
Kassa och bank	2	2	2	102	102	102
Summa omsättningstillgångar	9 847	10 861	11 185	9 937	10 951	11 275
Summa tillgångar	22 470	23 724	24 466	23 388	24 592	25 309
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	2025	2026	2027	2025	2026	2027
Eget kapital						
Eget kapital vid årets början	5 698	5 698	5 773	5 807	5 798	5 873
Årets resultat	0	75	75	-9	75	75
Justering eget kapital						
Eget kapital vid årets slut	5 698	5 773	5 848	5 798	5 873	5 948
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	12 556	12 797	13 116	12 566	12 807	13 126
Andra avsättningar	24	24	24	34	34	34
Summa avsättningar	12 580	12 821	13 140	12 600	12 841	13 160
Skulder						
Långfristiga skulder	852	1 341	1 330	1 142	1 631	1 620
Kortfristiga skulder	3 340	3 789	4 148	3 848	4 247	4 581
Summa skulder	4 192	5 130	5 478	4 990	5 878	6 201
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	22 470	23 724	24 466	23 388	24 592	25 309
Panter och ansvarsförbindelser:						
Pensionsförpliktelser intjänade före 1998	6 454	6 115	5 801	6 454	6 115	5 801
Pensionsförpliktelser för förtroendevalda	12	12	12	12	12	12
Övriga ansvarsförbindelser	455	455	455	1 336	1 336	1 336
Årets resultat enligt fullfonderingsmodell	226	414	389	217	414	389
Utgående eget kapital enligt fullfonderingsmodell	-756	-342	47	-647	-242	147
Soliditet enligt fullfonderingsmodell	-3,4%	-1,4%	0,2%	-2,8%	-1,0%	0,6%

Planeringsförutsättningar

Nedan beskrivs några områden med potentiellt stor påverkan på Region Östergötlands förutsättningar att bedriva verksamhet och därmed centrala planeringsgrunder.

Aktuella frågor på internationell nivå/EU:s politik påverkar regional nivå

EU påverkar regional och lokal nivå, direkt eller indirekt, i stor utsträckning. En betydande del av den politik som beslutas på EU-nivå genomförs på regional och lokal nivå.

I juni 2024 anordnas val till Europaparlamentet där ledamöter för de kommande fem åren kommer att väljas. En ny mandatperiod innebär även en ny EU-kommission vilken kommer tillsättas under hösten. Med anledning av den nya mandatperioden kommer EU sätta sin nya strategiska agenda vilken kommer genomsyra EU:s fortsatta arbete.

I december 2019 presenterades EU:s nya tillväxtstrategi; den gröna given¹. Samtliga av EU:s nya strategier tar sin utgångspunkt i den gröna given, bland annat EU:s industristrategi, handlingsplan för den cirkulära ekonomin, hållbar smart mobilitet, strategin från jord till bord, kemikaliestrategin, läkemedelsstrategin och strategin för energisystem och vätgas. Samtliga dessa strategier påverkar, eller kommer påverka, regional och lokal nivå.

Till följd av att USA och Kina snabbt börjat skala upp deras gröna industrier presenterade EU-kommissionen i februari 2023 industriplanen för den gröna given som syftar till att stärka konkurrenskraften för Europas nettonollindustri och stödja omställningen till klimatneutralitet. Industriplanen för den gröna given grundar sig på fyra pelare: ett förutsägbart och förenklat regelverk, snabbare tillgång till finansiering, ökad kompetens samt öppen handel för motståndskraftiga leveranskedjor. Något som utmärker industriplanen för den gröna given från tidigare klimatrelaterade initiativ på EU-nivå är att den förlitar sig alltmer på uppluckring av statsstödsregler och enklare tillgång till finansiering för att säkerställa EU:s konkurrens- och motståndskraft vad gäller de gröna industrierna och teknologerna, istället för robusta rättsliga ramverk för att uppnå klimatmålen. Utvecklingen kommer vara av intresse att följa för att analysera hur Region Östergötland kan dra nytta av den nya logiken, till exempel vad gäller att locka gröna industriaktörer och innovationskapacitet till länet.

På området för hälso- och sjukvård har pandemin inneburit att EU-kommissionen tagit en större roll på området även om hälso- och sjukvård främst är en nationell kompetens². Tidigare diskussioner om en eventuell överföring av viss kompetens från nationell nivå till EU-nivå har avtagit, och

---

¹ *The European Green Deal*

² Begreppet *kompetens* används inom EU-sfären för att ange om EU har mandat att lagstifta på ett visst område.

nuvarande och kommande förslag ryms inom EU:s kompetens. Konceptet en europeisk hälsounion presenterades i slutet av 2020 och fylls kontinuerligt med innehåll. Syftet med hälsounionen är dels att hjälpa medlemsländerna att förebygga och hantera framtida hälsohot, dels att stötta hälso- och sjukvårdssystemen för en mer jämlik vård av hög kvalitet.

EU:s lagstiftande institutioner har under 2023 förhandlat flera förslag som presenterats inom ramen för hälsounionen, bland annat förslaget om ett europeiskt hälsodataområde samt nått överenskommelser på bland andra AI-området och området för hållbar upphandling. Under 2023 presenterades även flera förslag på läkemedelsområdet, bland annat ett förslag på en reviderad läkemedelslagstiftning. Förhandlingarna om en ny lagstiftning förväntas fortsätta under de kommande åren. Flera andra initiativ och rekommendationer har presenterats under året på området, i synnerhet för att bättre hantera brister på läkemedel. EU-kommissionen har även presenterat en strategi för mental hälsa som ska implementeras. Under 2024 förväntas det komma ett antal nya initiativ, inte minst på läkemedelsområdet men även på personalsidan. Samtliga ovan nämnda förslag kommer få direkt påverkan på Region Östergötlands verksamhet och behöver följas noga.

EU:s långtidsbudget löper över sju år, där den nuvarande sträcker sig över perioden 2021–2027. Budgeten för hälso- och sjukvårdsområdet har ökat betydligt, vilket innebär förbättrade möjligheter för Region Östergötland att ansöka om medel för bland annat insatser för återhämtningsåtgärder efter pandemin, hälsofrämjande insatser, samt digitalisering av sjukvården. Sveriges andel av EU:s struktur- och investeringsfonder (ESIF) uppgår till ungefär samma storlek som föregående EU-budget, och är en viktig finansieringskälla för insatser för jobb, tillväxt, grön omställning och digitalisering.

Utöver ordinarie EU-budget har Sverige erhållit cirka 35 miljarder kronor från EU:s återhämtningsinstrument för genomförandet av Sveriges återhämtningsplan. Dessa medel hanterades via nationell nivå med bristande dialog och insyn från regional nivå. Utvecklingen pekar överlag mot att EU-medel blir mer centraliserade, vilket minskar regional nivåns möjligheter att skraddarsy program som är anpassade efter Östergötlands behov och utmaningar. Det är därför av största vikt att Region Östergötland följer denna utveckling och bidrar till att påverka utformningen av EU:s regionalpolitik i nästa budgetperiod.

Ekonomisk situation nationellt och regionalt

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) presenterade i december 2023 rapporten MakroNytt. Det konstateras att valutakursen bidragit till att gynna svensk export men att höjda priser och räntor samtidigt försvagat den inhemska konsumtionsefterfrågan. Företagen som bygger bostäder och hushållen anpassar sig och medverkar till försvagad sysselsättning 2024. Detta tillsammans med förhöjt grundavdrag dämpar skatteunderlaget under 2024 men balanseras upp något av pensioner som styrs av det ökande prisbasbeloppet. Styrräntan förväntas inte höjas mer inom ramen för denna höjningscykel och styrräntemålet om 2 procent bedöms uppnås på några års sikt. Under 2025 förväntas skatteunderlaget öka snabbt och inleda en konjunkturåterhämtning, delvis driven av sänkta räntor, delvis av att incitament för arbete stärks av

skattesänkningar och lägre reala inkomster för hushållen. Under tio år har reall skatteunderlag ökat i genomsnitt med 1,7 procent per år. Under 2023-2027 bedöms genomsnittlig real uppgång vara 1,0 procent per år. Denna låga reala utveckling i kombination med hög pris- och löneutveckling och omvärderad pensions-skuld för avtalspensioner innebär varaktigt försvagad köpkraft inom kommun- och regionsektorn. Inflationstaktens stora effekt på pris- och inkomstbasbelopp innebär även fortsatt stor osäkerhet kring utvecklingen av sektorns pensionskostnader för åren 2025-2026.

Region Östergötland nådde inte de finansiella målen för god ekonomisk hushållning 2023. Resultatet i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag blev minus 8,4 procent, vilket innebär att målet på 1 procent inte nåddes. Redan i budgeten för 2023 gjordes avsteg från det finansiella målet på 1 procent av skatteintäkter och statsbidrag, och även avsteg från balanskravets minimikrav på minst ett nollresultat. Det kunde göras genom hänvisning till synnerliga skäl utifrån att regionen har ett eget kapital. Anledningen till avsteget var ökade pensionskostnader, dels av inflationens påverkan på hela pensions-skulden och dels på grund av det nya pensionsavtalet. Det framgår även i riktlinjen för god ekonomisk hushållning att stora förändringar i pensions-skulden är ett skäl för att få avvika från målsättningen. Det egna kapitalet uppgick vid utgången av 2023 till 577 miljoner kronor. Det var lägre än målsättningen på 1 500 miljoner kronor, som anges i beslutet om god ekonomisk hushållning (RS 2021-484). Målvärdet för soliditeten (eget kapital i förhållande till totala tillgångar) budgeterades till 4,7 procent men blev 2,8 procent, vilket innebär att målet inte blev uppnått.

Region Östergötland redovisade resultatet minus 1 504 miljoner kronor enligt fullfonderingsmodellen, där hela pensions-skulden inkluderas och påverkar resultatet. Enligt blandmodellen är resultatet minus 1 415 miljoner kronor. Balanskravet uppfylls inte i någon av modellerna. Två produktionsenheter har negativa resultat, Hälso- och sjukvården och Skolorna, varav Hälso- och sjukvården också har ett negativt eget kapital.

En långsiktigt hållbar ekonomi kräver en stabil ekonomi i grunden och en kontrollerad kostnadsutveckling. För att klara framtida utmaningar måste kostnadsutvecklingen bromsas och kostnadsnivån anpassas till ersättningsnivån. Under främst 2024 men även 2025 ger hög inflation höga pensionskostnader. Inom Hälso- och sjukvården behöver ytterligare åtgärder genomföras för nå en ekonomi i balans. Bedömningen är att det egna kapitalet kommer att vara noll efter 2024 och därefter successivt byggas upp igen. I slutet av november 2023 tog fullmäktige beslut om uppdaterad riktlinje och mål för god ekonomisk hushållning (RÖ 2023-12650). En förändring är att målsättningen på nivån på eget kapital på 1 500 miljoner kronor ska uppnås vid utgången av 2033.

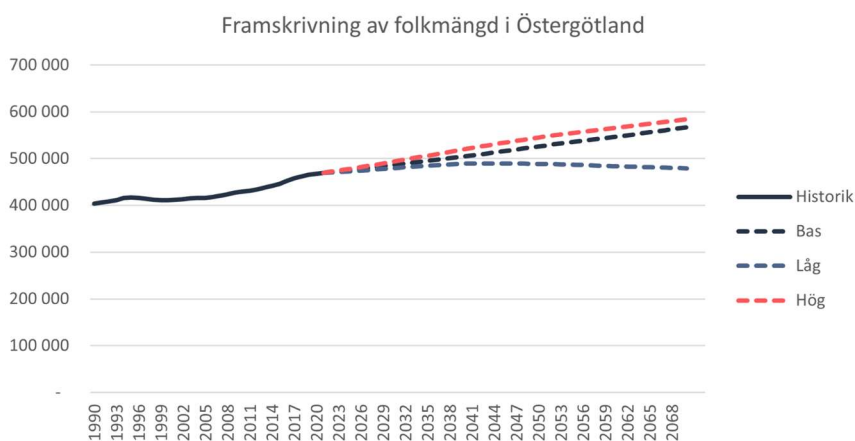
Demografi

Region Östergötland har tillsammans med grannlänen i Östra Mellansverige (ÖMS) tagit fram befolkningsframskrivningar som visar att Östergötlands demografiska utveckling fortsatt pekar mot en ökning av befolkningen. År 2050 beräknas folkmängden uppgå till 526 000 invånare i basscenariot. Ökningen bedöms bli störst i Linköping, följt av Norrköping och Mjölby.

Befolkingstillväxten beror i framskrivningen på positivt flytt- och födelsenetto. Flyttnettot beräknas huvudsakligen påverkas av migration från utlandet. Hela rapporten om framskrivningar i Östra Mellansverige finns att läsa på Region Östergötlands hemsida. Här finns också framskrivningar på kommunnivå presenterade.

Åldersstrukturen i Östergötlands befolkning ser olika ut i länets kommuner, med en större andel äldre i kommuner med relativt sett liten befolkning. År 2050 beräknas 14 procent av befolkningen vara 75 år eller äldre vilket kan jämföras med dagens andel på cirka 10 procent. Framför allt är det gruppen 85 år och äldre som ökar från att utgöra cirka 3 procent av befolkningen år 2021 till att svara för 5 procent år 2050. Andelen av befolkningen i arbetsför ålder beräknas minska fram till år 2050. Andelen unga (0–19 år) minskar och andelen äldre (65–84 år) beräknas vara relativt stabil. Det innebär sammantaget att den arbetsföra andelen av befolkningen minskar och att andelen av befolkningen som är mest vårdkrävande ökar.

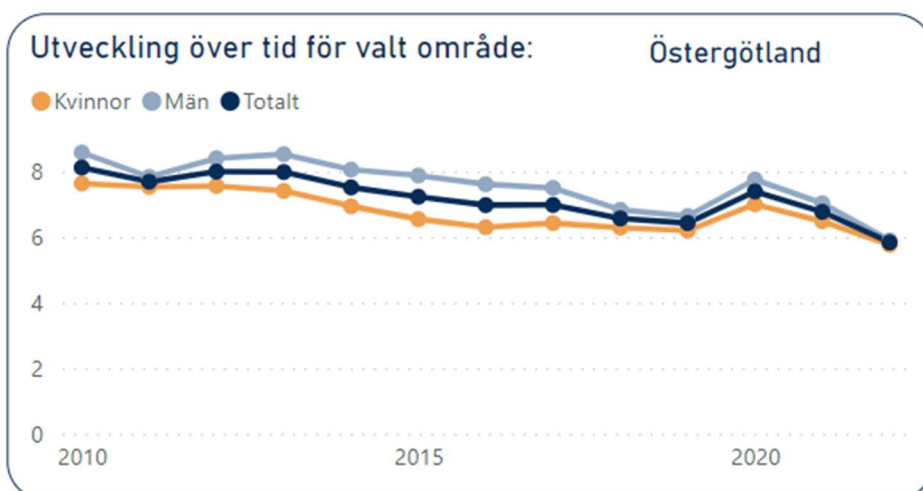

Figur 5: Framskrivning av folkmängd i Östergötland

Arbetsmarknad i Östergötland

I utvecklingsstrategin för Östergötland (RUS) finns flera utmaningar beskrivna. Prognoserna för befolkningens utveckling fram till 2030 visar att det kommer uppstå arbetskraftsbrist i Sverige. Många arbetsgivare har svårt att hitta rätt kompetens samtidigt som arbetslösheten är relativt hög i vissa grupper. Kvinnor och män väljer i fortsatt stor utsträckning yrken utifrån traditionella mönster. För att tillvarata mångfalden av arbetskraft behöver dessa mönster brytas. Enligt statistik från arbetsförmedlingen är ca 16 000 personer arbetslösa i länet. Arbetslösheten i Östergötland är på samma nivå som rikets.

Figur 6: Antal invånare 18–64 som är öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd dividerat med antal invånare 18–64 år. Avser årsmedelvärde. Källa Arbetsförmedlingen och SCB (RAMS). (Uttaget 2 februari 2024.)

Långsiktig kompetensförsörjning inom sektorn

Under 2024 och 2025 står Region Östergötland inför en situation där antalet anställda behöver minska för att vända den ekonomiska utvecklingen. På längre sikt är den strategiska kompetensförsörjningen dock viktig. En stor del av framtidsjobben finns inom hälso- och sjukvården. Samtidigt som befolkningen växer och blir äldre och behoven av välfärd ökar uppnår många medarbetare pensionsålder.

Området kompetensförsörjning ingår för 2024 i överenskommelsen mellan staten och SKR om ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården. I överenskommelsen betonas vikten av ett systematiskt arbete med kompetensförsörjning, och att arbetet inte enbart är inriktat på nyrekrytering. Att få medarbetare att jobba heltid och ge förutsättningar för en hälsofrämjande arbetsmiljö ger möjligheter att behålla befintlig vårdpersonal. Att förbättra teamarbete och samarbete nämns här som möjliga vägar.

Beredskap

Sveriges har som inriktning att, med bakgrund av säkerhetsläget i omvärlden, på relativt kort tid återbygga stora delar av totalförsvaret. Regeringen har via en förordning ändrat förutsättningarna för finansieringen av totalförvarsplaneringen samt delvis justerat vad de ser som prioriterade områden.

I återuppbyggandet av totalförsvaret är Region Östergötland en viktig del i att skapa ett funktionellt samhälle under kris och krig. Det förändrade säkerhetspolitiska läget och ökad intensitet i totalförvarsplaneringen har ökat den gemensamma planeringen av civil beredskap i Region Östergötland samt med andra regioner. Omvärldsläget har förskjutit gränsen mellan kris och vardag

varpå samtliga samhällsaktörer behöver arbeta brett för att stärka sin förmåga att hantera hot och samhällsstörningar.

Sveriges NATO-medlemskap kräver viss anpassning av Sveriges totalförsvarsplanering. Region Östergötland behöver bidra till samhällets anpassning av ett NATO-medlemskap både nationellt, regionalt och lokalt.

Det nuvarande osäkra omvärldsläget med tydlig påverkan på världsmarknaden, energiförsörjningen och störningar i leveranskedjor ger konsekvenser för Region Östergötland. Det finns också en ökad risk för intrång och påverkan både i system och i lokaler och risk för desinformation. Flera myndigheter och organisationer i Region Östergötlands närhet har drabbats av olika IT-attacker. Region Östergötland behöver därför fortsätta sitt förebyggande arbete för att minska sårbarheter och förbereda effektiva åtgärder som kan begränsa konsekvenserna när verksamheten utsätts.

Ett hårdare samhällsklimat med hot om våld gör att Region Östergötlands verksamheter drabbas och utmanas i sitt grunduppdrag och behöver därför stärkas med metoder och kompetensutveckling för att kunna förebygga och hantera risk för hot och våld. Den organiserade brottsligheten arbetar delvis på nya sätt, bedrägeribrotten tenderar att öka och det är ett ökat oroligt läge i Östergötland kopplat till gängkriminalitet.

I omvärlden ses även mer och mer påverkan av klimatförändringarna. Regionen behöver analysera och vidta de åtgärder som krävs för att kunna upprätthålla viktiga funktioner. I arbetet med nära vård flyttas alltmer vård ut i samhället och ställer andra krav på krisberedskap och kontinuitetshantering, vilket behöver beaktas i arbetet.

EU har under 2022 beslutat om ett reviderat NIS-direktiv som kommer att omsättas i svensk lagstiftning under 2024. NIS-direktivet syftar till att skapa en gemensam hög nivå av säkerhet för nätverk och informationssystem inom EU. Den svenska lagen innebär högre krav på informationssäkerhetsarbetet i Region Östergötland.

Hälsan i länet

Region Östergötlands folkhälsorapport visar fortsatt att hälsan blir bättre för många, men inte för alla. Den ekonomiska ojämlikheten fortsätter att öka. Den ekonomiska standarden har ökat i befolkningen, men det har också skillnaderna. De med högst inkomst ökar sin inkomst mest. Samtidigt som den ekonomiska standarden har ökat i befolkningen har andelen med låg ekonomisk standard mer än fördubblats sedan början av 1990-talet. Av de som arbetar är det vanligast med låg ekonomisk standard bland ensamstående mödrar, yngre vuxna och utlandsfödda. De socioekonomiska skillnaderna i hälsa återkommer för alla mått på socioekonomisk status, bland annat utbildning, arbete och inkomst, och är idag tydligast för inkomst. Skillnaderna finns inom nästan alla hälsoområden, så att lägre socioekonomisk status är förenat med kortare livslängd och högre sjuklighet och död i hjärt-kärlsjukdom, cancer och infektionssjukdomar. Lägre socioekonomisk status är också förenat med mer psykisk ohälsa, fler självmord, högre ohälsotal, mer karies och lägre självskattad

hälsa. I alla dessa fall följer skillnaderna en social gradient, där hälsan är gradvis sämre ju lägre den socioekonomiska statusen är.

Två tredjedelar av befolkningen i Östergötland har minst en ohälsosam levnadsvana. De vanligaste är fysisk inaktivitet och lågt intag av frukt och grönsaker. Rökningen fortsätter att minska medan övriga levnadsvanor har varit relativt oförändrade över tid, även under pandemiåren. Den psykiska ohälsan fortsätter att öka. Bland unga finns det indikationer på att både lindriga psykiska besvär och behovet av specialistsjukvård har ökat. Bland personer i arbetsför ålder har konsumtionen av psykofarmaka ökat. I den gruppen har också andelen sjukskrivna för psykiatriska besvär ökat, i synnerhet stressrelaterade besvär. Bland de äldre åldersgrupperna, främst 80-åringar och uppåt, finns en hög och ökande andel som diagnostiseras och behandlas med läkemedel för depression. För flera av de ovanstående trenderna är kvinnor överrepresenterade. Andra utsatta grupper, exempelvis HBTQI-personer och etniska minoriteter, är också överrepresenterade i statistiken över psykisk ohälsa.

Andelen äldre i befolkningen ökar, särskilt de som är 90 år och äldre. En majoritet av den äldre befolkningen skattar sin hälsa som god, men även i denna åldersgrupp finns stora skillnader kopplat till socioekonomisk status. Lägre inkomst är förenat med sämre självskattad hälsa och äldre med dålig ekonomi rapporterar i lägre utsträckning känsla av meningsfullhet. Mer än var tredje person i gruppen äldre äldre (85 år och uppåt) anger att de har besvär av ensamhet och isolering. Framför allt kvinnor, personer med utländsk bakgrund och personer med låg inkomst uppger att de har besvär av ensamhet.

Tandhälsa

Karies är en av världens största icke-smittsamma sjukdomar. Sjukdomsburden globalt är en utmaning för folkhälsan. Orala hälsoriskfaktorer är gemensamma med flera andra sjukdomar såsom diabetes, hjärt- och kärlsjukdom och cancer varför WHO i sin strategi för oral hälsa understryker vikten av samverkan mellan olika professioner i det förebyggande arbetet för att främja såväl den orala som allmänna hälsan. Samverkan med andra aktörer som träffar individen, såsom kommun, primärvård eller barnhälsovård ger ökade chanser för prevention, tidig upptäckt och är en del av nära och personcentrerad vård.

Merparten av munsjukdomarna går att förebygga genom befolkningsbaserade insatser på olika nivåer. Det är ett ömsesidigt och komplext förhållande mellan munhälsa och allmän hälsa. Levnadsvanor och systemsjukdomar kan öka risken för sjukdomar i munhålan och tvärtom. Nedsatt förmåga att äta och svälja kan påverka nutrition och bidra till försämrad livskvalitet, kognitiv svikt och skörhet, men mer forskning behövs för att säkerställa samband och orsaker. Den ökande användningen av läkemedel hos äldre kan också ge komplikationer i munnen, den vanligaste är muntorrhet.

Satsningar på barn och ungas tandhälsa är dels generella dels riktade mot områden med låg socioekonomisk status. Eftersom utmaningarna i dessa områden tenderar att bestå över tid behöver riktade insatser utökas. Samverkan med andra aktörer, såväl inom Region Östergötland som med kommun och civilsamhälle är en förutsättning för att det utökade förebyggande arbetet ska ge resultat.

Den demografiska utvecklingen går mot allt fler äldre och allt färre tandlösa. Epidemiologiska data visar att andelen äldre med egna tänder är hög och att de har många kvarvarande tänder. Avancerade protetiska konstruktioner, såsom käkbensförankrade implantat, har blivit vanligare bland de äldre medan andelen avtagbara proteser minskar. Med en stor andel egna tänder eller fastsittande tandersättningar långt upp i åldrarna ökar behovet av god munvård. Det ställs högre krav på den dagliga munvården, vare sig den utförs av individen själv eller med hjälp. Det är viktigt med en utvecklad samverkan, framför allt med kommuner och det är väsentligt att tandvården inte förlorar kontakten med äldre och sköra patienter. Rutiner behöver säkerställas så att kontakten kvarstår eller återupptas.

Aktuella miljöfrågor

Förutsättningarna för att nå en giftfri miljö har förbättrats de senaste åren genom åtgärderna inom EU:s kemikaliestrategi och strategier som omfattas av den europeiska gröna given³. Stort fokus i EU och Sverige är på att begränsa risker för spridning av PFAS-kemikalier och hormonstörande ämnen. Under de kommande åren kommer EU:s övergripande kemikalielagstiftning, REACH, att revideras för att anpassas till nya förutsättningar och fler ämnen sätts upp på listor över förbjudna kemikalier. Dock är fortfarande sjukvårdsartiklar som används inom hälso- och sjukvården undantagna den reglering av farliga ämnen i varor som gäller andra produkter som släpps ut på marknaden i EU. Ett exempel är den hormon- och reproduktionsstörande ftalaten DEHP som fortsatt är tillåten i medicintekniska produkter till år 2030. Med anledning av detta är det fortsatt viktigt att ställa och följa upp miljökrav i upphandling. Arbete pågår med att utveckla regionernas samarbete kring miljökrav i upphandlingar i syfte att minimera risker för hälsa och miljö från sjukvårdsmaterial.

Koldioxidutsläppen från förbränning av fossila bränslen har aldrig varit högre än de var år 2023. Utsläppen av växthusgaser måste sjunka nu och minska med 43 procent till 2030, jämfört med 2019 års nivå, om 1,5-gradersgränsen ska kunna nås menar FN:s klimatpanel IPCC. Den europeiska gröna given är ett initiativ av EU kommissionen för att EU ska bli klimatneutralt till 2050. Cirkulär ekonomi pekats ut som en central komponent i omställningen. Hälso- och sjukvårdens största klimatutmaning är den stora användningen av engångsmaterial i plast. Att fortsätta ställa om till flergångs i första hand, är angeläget ur såväl robusthetssynpunkt som för att minska klimatpåverkan. Ökade krav kommer att komma på sortering av den plast som fortsatt behöver användas. Kostnader för restavfall med mycket plastinnehåll kommer öka och styrmedel kommer troligen införas för att öka materialåtervinning av plast. Flera innovationer har dykt upp kring mer hållbar materialanvändning i hälso- och sjukvård såsom cirkulär hantering av plastförkläden, tvättbara handskar och flergångssprutor. Ny teknik utvecklas för att öka förutsättningarna att återvinna plast såsom automatiska system för att identifiera plast (Fossil Eye, Tekniska verken i Linköping) och sortering av plast (Site Zero, Motala).

---

³ The European Green Deal

För att nå utsläppsmålen ställs även transportsektorn om. EU-institutionerna och medlemsstaterna förhandlar gemensamt fram en rad lagstiftningar som påverkar såväl mobilitetslösningar i stort som specifika villkor för bilar och dess utsläpp. Både de nya lagarna som presenteras på europeisk nivå och de lagar som nu revideras tar sin utgångspunkt i målen uppsatta i gröna given och strategin för hållbar och smart mobilitet.

Precisionshälsa

Utvecklingen inom området precisionshälsa går för närvarande mycket snabbt. Området precisionshälsa omfattar exempelvis:

- Precisionsmedicin - Skräddarsydd diagnostik, behandling och uppföljning baserat på den enskilde individens förutsättningar (tex genetiska utredningar och avancerad bildiagnostik).
- Avancerade analyser och medicinska beslutsstöd baserade på artificiell intelligens (AI).
- Informationsdriven vård och ledning - Exempelvis sjukdomsförebyggande arbete baserat på den enskilde invånarens förutsättningar.

Enligt Vetenskapsrådets utvärdering av den kliniska forskningens kvalitet vid de regioner som omfattas av ALF-avtalet (2023 års utvärderingsrapport) påtalas att ALF-region Östergötland (Region Östergötland och Linköpings universitet) har hög kapacitet och kompetens inom datahantering och artificiell intelligens. Panelen ser stor potential för utveckling av området inom ALF-region Östergötland och rekommenderar bland annat att fortsatt arbetet med att tillämpa artificiell intelligens i hälso- och sjukvårdens dataanalyser.

Precisionsmedicin skapar förutsättningar för säkrare diagnostik och möjliggör rätt insatser i rätt tid, specifikt anpassat för varje individ, vilket ger effektivare behandlingar och minskar onödigt lidande. En grundförutsättning för att kunna bedriva precisionsmedicin är tillgång till adekvat precisionsdiagnostik. Detta har redan idag inneburit att patienter som tidigare helt saknade möjlighet till diagnos nu kan diagnostiseras. Patienter kan få tillgång till målstyrda läkemedel och fler kan inkluderas i kliniska behandlingsstudier. I takt med att tekniken blir alltmer användarvänlig och resurseffektiv har tillämpningsområdet breddats och tekniken kan inkluderas i allt fler områden inom både specialistsjukvård och preventiv hälsovård. Precisionsdiagnostik ställer höga krav både på kompetens och infrastruktur och används sedan 2016 i klinisk rutin inom Region Östergötland. Utvecklingstakten inom området är dock snabb och Region Östergötland behöver idag skicka en stor mängd analyser till större universitetssjukhus. En lokal utveckling av området är nödvändig för att kunna erbjuda invånare i Sydöstra Sjukvårdsregionen snabbare diagnostik och vård i nivå med övriga universitetssjukhus.

Under hösten 2023 beslutade regionstyrelsen om att etablera ett kompetenscenter inom hälsodata, AI samt precisionsmedicin i syfte att genomföra en omställning till en mer informationsdriven hälso- och sjukvård.

Regionövergripande styrning

Ansvarsfördelningen

Region Östergötland är en demokratiskt styrd organisation där skiljelinjen mellan politikernas och verksamhetens uppgifter ska vara tydlig. Det är de förtroendevaldas uppgift att ange mål på kort och lång sikt, fördela resurserna och att följa upp resultaten i förhållande till de uppsatta målen.

Verksamhetens uppgift är att genomföra de insatser som krävs för att uppnå de mål som beslutats politiskt. Detta innebär att verksamhetens styrning har sin utgångspunkt i politiska beslut som kompletteras och förtydligas så att de kan genomföras på lokal nivå.

Regionfullmäktige är regionens högsta beslutande organ och fastställer långsiktiga mål, skattesats och ekonomiska ramar för regionens verksamhet. Därutöver beslutar också fullmäktige om riktlinjer i viktiga principiella och strategiska frågor. Fullmäktige följer upp verksamheten genom delårsrapport och årsredovisning.

Regionstyrelsen, har tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden, regionutvecklingsnämnden och trafik- och samhällsplaneringsnämnden, uppdraget att verkställa fullmäktiges beslut. I praktiken innebär ansvarsfördelningen i många fall att styrelse och nämnder arbetar mot samma mål men med olika utgångspunkter vilket kräver koordinering av styrprocesserna.

Regiondirektören leder den verkställande tjänstepersonorganisationen där regionens produktionsenheter är utförare och svarar för regionens egen produktion. Därutöver anlitas externa utförare.

Sydöstra sjukvårdsregionen

Sydöstra sjukvårdsregionen är en viktig samverkansplattform för Region Östergötland. Sydöstra sjukvårdsregionen ska tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård, främja och bidra till invånarnas hälsa, främja och bidra till utveckling av hälso- och sjukvården i sjukvårdsregionen samt solidariskt hjälpa varandra.

Sydöstra sjukvårdsregionens samverkansnämnd har beslutat om gemensamma patientlöften till invånarna. Dessa löften gäller också invånarna i Region Östergötland. Löftena är ett sätt att beskriva och uttrycka den politiska ambitionen och de värderingar som ska vara vägledande för hur hälso- och sjukvård ska bedrivas i Sydöstra sjukvårdsregionen och i Region Östergötland.

Som patient i Region Östergötland **ska** du:

- erbjudas vård som är lätt tillgänglig för kontakt, bedömning och besök
- erbjudas diagnostik och behandling och uppföljning enligt bästa kunskap i varje möte
- vara delaktig och välinformerad genom hela vårdkedjan
- få tillgång till jämlik vård

- erbjudas bästa möjliga hälsofrämjande insatser och välfungerande screeningprogram
- få tillgång till patientsäker vård
- erbjudas kostnadseffektiv vård

Modell för verksamhetsstyrning och budgetprocess

Region Östergötlands modell för verksamhetsstyrning har sin grund i målstyrning. Målen för organisationen beslutas i Treårsbudget. Budgeten grundar sig på det strategiprogram som beslutas av regionfullmäktige i början av varje mandatperiod samt andra övergripande program, strategier och planer. Fullmäktige beslutar i Treårsbudgeten även om uppdrag i fokus för varje år. Uppdragen uppfyller en central funktion för den röda tråden i verksamhetsstyrningen från politik till verksamhet. Styrningen skiljer på grunduppdrag och områden i fokus.

- Grunduppdrag relaterar till alla de uppdrag, lagar, regler, externa krav samt tvingande åtaganden som Region Östergötland har att förhålla sig till. Dessa utgör plattformen som all Region Östergötlands verksamhet baseras på. Grunduppdraget beskrivs i Region Östergötlands reglemente. Grunduppdraget hanteras genom tillsitsstyrning, men följs under året genom delårsrapporter, dialoger och särskilda granskningar. Även erfarenheter från patientnämndens verksamhet ger en bild av hur väl grunduppdraget genomförs.
- Områden i fokus innebär att den årliga politiska styrningen ska ha fokus på strategiskt viktiga områden som fordrar en tydlig utveckling eller förflyttning.

I början av varje mandatperiod beslutar regionfullmäktige om ett strategiprogram. Programmet inarbetas i treårsbudgetarna under mandatperioden, vilket säkerställer att den politiska viljeinriktningen får genomslag i regionens planeringsprocess.

Fullmäktiges Treårsbudget är det centrala dokumentet för styrningen av regionens verksamhet avseende inriktning och omfattning och är grunden för den årliga verksamhetsstyrningen. Treårsbudgeten innehåller mål, budget, skattenivå och ramar för styrelse och nämnder. I budgeten anges även uppdrag och styrtal som är specifika för budgetåret kopplat till aktuella mål. Uppdragen beskriver vilka områden som politiken har störst fokus på under innevarande år. Uppdragen ges från fullmäktige till nämnderna och styrelsen. Styrtalen indikerar önskad utveckling inom området.

Regionstyrelsen har, tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden, regionutvecklingsnämnden och trafik- och samhällsplaneringsnämnden, ansvaret att göra en plan för uppdragen. Det görs i nämndernas och styrelsens årsplaner. Syftet med årsplanerna är att säkra att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller.

Beställningar och styrning från regionstyrelsen och nämnder lägger sedan grunden för planering för samtliga Region Östergötlands produktionsenheter. Region Östergötland har en decentraliserad organisation. Det innebär att produktionsenheterna har självständigt beslutsutrymme över sin verksamhet inom beslutade ramverk. Region Östergötlands modell för att styra resurser till hälso- och sjukvårdens verksamheter utgår från invånarnas behov. Genom en etablerad behovsstyrningsprocess analyseras invånarnas behov, vilket kan generera uppdrag i de beställningar som hälso- och sjukvårdsnämnden gör.

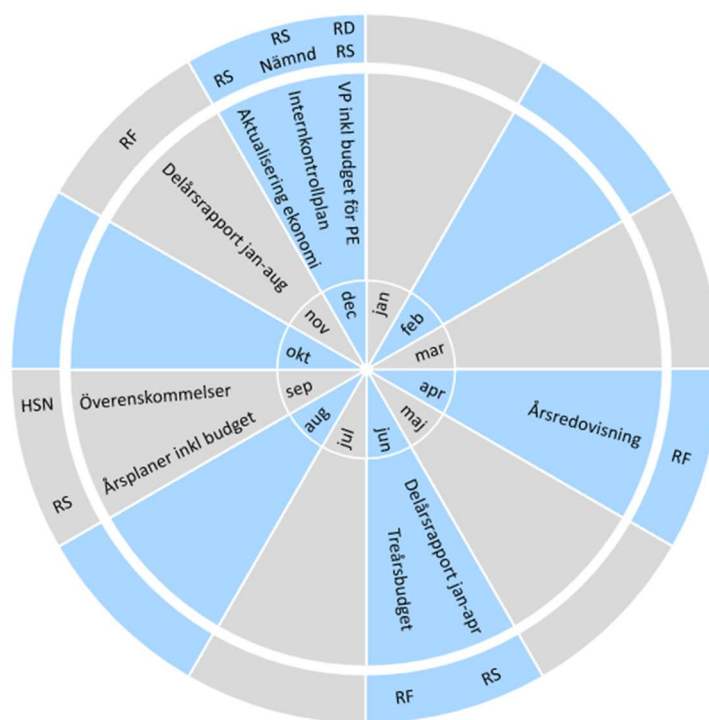
Förutom mål innehåller budgeten också beslut om skattesats och ekonomiska ramar. I kommunallagen anges att kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning. I Region Östergötland definieras god ekonomisk hushållning som att målen för ekonomin är uppfyllda samtidigt som verksamhetsmålen och grunduppdraget utvecklas i önskvärd riktning

Återrapportering till regionfullmäktige görs i delårsrapport efter augusti och årsredovisning utifrån målen samt nämndernas och styrelsens grunduppdrag.

Den årliga verksamhetsstyrningsprocessen beskrivs i Region Östergötlands reglemente. Årshjulet ger en kort illustration av de ingående delarna.

Politiskt målstyrande dokument

Utöver treårsbudgeten finns även andra politiskt styrande dokument att ta hänsyn till. På regeringens webbplats för offentliga utredningar <https://www.sou.gov.se/pagaende-utredningar/> finns pågående utredningar som kan komma att ha påverkan på Region Östergötlands verksamhet och således är viktiga för framtida planeringsarbete.

Bilaga 1 - Region Östergötlands samlade verksamhet

Region Östergötland bedriver, i egen regi eller tillsammans med kommuner, andra regioner eller andra aktörer, privaträttslig verksamhet i form av aktiebolag, kommunalförbund eller stiftelser. Regionfullmäktige har principiellt gett uttryck för dels en allmän återhållsamhet när det gäller bildande av nya bolag ägda av Region Östergötland, dels ett långsiktigt behov av att pröva formerna för sitt engagemang i befintliga bolag, stiftelser och kommunalförbund.

Regionstyrelsen bemyndigas att utfärda stämmodirektiv till stämooombudet för respektive bolag och förening avseende fastställande av årsredovisning, beslut om ansvarsfrihet och fastställande av arvoden för ledamöter och revisorer inom ramen för gällande riktlinjer för arvoden.

Nedanstående redovisning omfattar Region Östergötlands koncernföretag⁴ och de uppdragsföretag⁵ där Region Östergötland är ensam ägare eller samägare. Även stiftelser och samordningsförbund redovisas där Region Östergötland är intressent. Entreprenader där Region Östergötland inte har något deläggande redovisas endast i vad som framgår av figur 7.

Politisk organisation	Den egna verksamheten	Koncernföretag	Uppdragsföretag
<ul style="list-style-type: none"> Regionfullmäktige Regionstyrelsen Hälso- och sjukvårdsnämnden Trafik- och samhällsplaneringsnämnden Regionutvecklingsnämnden Samverkansnämnden för sydöstra sjukvårdsregionen Revisionen Patientnämnden	<ul style="list-style-type: none"> Regiondirektör Hälso- och sjukvård Folk tandvård Regionledning och verksamhetsstöd Skolor	<p>Dotterföretag</p> <ul style="list-style-type: none"> AB Östgötatrafiken (RÖ:s andel 100 %) Scenkonst Öst AB (RÖ:s andel 55 %) <p>Intresseföretag</p> <ul style="list-style-type: none"> TvNo Textilservice AB (RÖ:s andel 49 %) ALMI Företagspartner Östergötland AB (RÖ:s andel 49 %) AB Kinda Kanal (RÖ:s andel 47 %)	<p>Andra samägda företag</p> <ul style="list-style-type: none"> Inera AB (RÖ:s andel 0,16 %) Östsvenska Yrkehögskolan AB (RÖ:s andel 8,3 %) AB Transitio (RÖ:s andel 5%) Mälardalstrafik MÅLAB AB (RÖ:s andel 13%) Samverkansprojektet E22 AB (RÖ:s andel 20%) <ul style="list-style-type: none"> Patientförsäkringen, LÖF (RÖ:s andel 4,5%) Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (RÖ:s andel 14%) Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (RÖ:s andel 4,5%) Svenska Läkemedelsförsäkringen AB (RÖ:s andel 0,002% via LFF Service AB)
	<p>Stiftelser</p> <ul style="list-style-type: none"> Stiftelsen Östergötlands Länsmuseum Stiftelsen Östgötamusiken, under avveckling verksamheten överförd till Scenkonst Öst	<p>Samordningsförbund</p> <ul style="list-style-type: none"> Samordningsförbundet Östra Östergötland Samordningsförbundet Centrala Östergötland Samordningsförbundet Västra Östergötland	<p>Privata utförare (de största till belopp räknat)</p> <ul style="list-style-type: none"> Capio Movement AB Falck Ambulans AB Kry Primärvård AB Samariten Ambulans AB Capio Primärvård AB Doktor.se Geria Vårdcentral AB Psykatripartners Östergötland AB Praktikertjänst AB Doctor.se Norrköping Vårdcentral AB Hierta Vårdcentral Vilbergen AB Capio Vårdcentral Johannelund Norrköpings Ögonklinik AB Capio Medocular AB Capio Hjärnhälsan AB H.F. Oral Care AB <p>+ ytterligare ca 170 mindre företag</p>

Figur 7. Region Östergötlands samlade verksamhet 2025 (enligt känd planering 2024-04-24).

Region Östergötlands koncernföretag

AB Östgötatrafiken

Region Östergötland är ansvarig för all kollektivtrafik i länet sedan den 1 januari 2012 då den nya kollektivtrafiklagen trädde i kraft. Östgötatrafiken blev i samband med det också helägt av regionen. AB Östgötatrafiken är enligt ett

⁴ Region Östergötland är bestämmande eller har betydande inflytande - mer än 20 procentig röstandel (varav Dotterföretag> 50 procent, Intresseföretag 20-50 procent).

⁵ Region Östergötland har inte betydande inflytande – mindre än 20 procents röstandel.

uppdraagsavtal ansvarig för upphandling och marknadsföring av lokal och regional linjetrafik med buss, spårvagn, tåg, viss skärgårdstrafik och länsfärdtjänst i Östergötland.

Scenkonst Öst AB

Bolaget bildades 2015 av Region Östergötland, Norrköpings och Linköpings kommuner. Verksamheten startade 2016 och utgörs av de verksamheter som tidigare drevs i Stiftelsen Östergötlands länsteater och i Norrköping Symfoniorkester AB. Från och med 2023 ingår även Stiftelsen Östgötamusikens verksamhet i bolaget. Syftet med bolaget är att skapa förutsättningar för förbättrade verksamheter, utökat samarbete och ett långsiktigt ekonomiskt engagemang från ägarna. Regionens ägarandel är 55 procent.

TvNo Textilservice AB

TvNo Textilservice sköter all tvätt åt regionens verksamheter. Bolaget bildades 1978 av dåvarande landstingen i Östergötlands och Jönköpings län samt Norrköpings kommun. Regionens ägarandel är 49 procent.

ALMI Företagspartner Östergötland AB

Regionen äger bolaget till 49 procent och resterande 51 procent ägs av det statliga moderbolaget. Det övergripande målet för bolaget, som bildades 1994, är att främja utvecklingen av konkurrenskraftiga små och medelstora företag samt att stimulera nyföretagandet i syfte att skapa tillväxt och förnyelse i näringslivet.

AB Kinda Kanal

Bolagets uppgift är att bevara kanalen och mot avgift hålla den öppen för trafik. Syftet med Region Östergötlands engagemang i bolaget är att som uppdragsgivare ha inflytande över de driftbeslut som fattas. Regionens ägarandel uppgår till 47 procent. Övriga ägare är Linköpings kommun och Kinda kommun.

Regionens uppdragsföretag – samägda företag

Inera AB

Bolaget bildades 1999 med syfte att utveckla e-hälsotjänster för invånarna, på uppdrag av samtliga regioner. Genom samverkan med regionerna har Inera utvecklat gemensamma lösningar för digitalisering. SKR Företag AB övertog 97 procent av aktierna i bolaget från regionerna 2017, i syfte att enklare kunna utveckla gemensamma lösningar som bidrar till att effektivisera verksamheter i både kommuner och regioner. SKR Företags ägarandel uppgår nu till strax över 50 procent efter att 288 kommuner vardera förvärvat fem aktier. Avsikten var att också erbjuda landets kommuner att förvärva fem aktier vardera. Region Östergötland äger nu fem aktier, motsvarande 1,6 promille.

Östsvenska Yrkeshögskolan AB

Bolaget bedriver utbildningsverksamhet med särskilt fokus på yrkeshögskoleutbildning, samt konsultverksamhet med koppling till utbildningsverksamhet. Region Östergötland äger bolaget till 8,3 procent, övriga andelar ägs av elva kommuner i länet.

AB Transitio

Transitio är ett bolag som ägs gemensamt av alla regionala kollektivtrafikmyndigheter. Bolagets uppdrag är att upphandla, finansiera och förse ägarna med tåg och reservdelar. Syftet är främst att minska ägarnas fordonskostnader samt säkerställa hög kvalitet och kompetens inom områdena anskaffning, förvaltning och underhåll. Bolaget bildades 1999. Region Östergötlands ägarandel uppgår till 5 procent.

Mälardalstrafik MÅLAB AB

Mälardalstrafik ansvarar för regional kollektivtrafik i Mälardalen på ett antal sträckor, framför allt med tåg. Uppdraget utgår ifrån en gemensam regional ambition att förbättra möjligheterna till pendling och annat resande i Mälardalen. Mälardalstrafik ägs av regionerna i Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västmanland, Östergötland och Örebro län. Region Östergötland äger 13 procent.

Samverkansprojektet E22 AB

Bolaget ska verka för en utbyggnad och upprustning av väg E22 till lägst fyrfältstandard mellan Norrköping och Trelleborg. Ägare är regionerna utmed väg E22 samt Sydsvenska Industri- och Handelskammaren. Region Östergötlands ägarandel är 20 procent.

Patientförsäkringen, LÖF

Löf (regionernas ömsesidiga försäkringsbolag) är ett rikstäckande försäkringsbolag som har till huvuduppgift att försäkra de vårdgivare som finansieras av regionerna. Bolagets slutkunder är de patienter som drabbats av en patientskada och bolagets uppdrag är att utreda och lämna ersättning till patienter som skadas i vården samt att bidra till att antalet skador i vården minskar. Region Östergötlands ägarandel uppgår till 4,5 procent.

Kommunalförbundet Skandionkliniken

Kommunalförbundets medlemmar är de sju regioner som har universitetssjukhus: Region Uppsala, Region Östergötland, Region Skåne, Region Stockholm, Region Västerbotten, Västra Götalandsregionen samt Region Örebro län. Kommunalförbundet bildades 2006 och dess ändamål är att skapa förutsättningar för och genomföra en gemensam investering samt drift av en anläggning för avancerad strålbehandling. Verksamheten drivs av Skandionkliniken i Uppsala och startade 2015. Region Östergötlands andel uppgår till 14 procent.

Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg

Svenskt Ambulansflyg är ett kommunalförbund som bildades 2016 med Sveriges samtliga regioner som medlemmar. Förbundets ändamål är att bedriva luftfartsverksamhet och tillhandahålla ambulansflyg för medlemmarna samt samordna och koordinera ambulansflyget. Verksamheten samordnar och utför ambulanstransporter med flygplan med beredskap vid tre beredskapsbaser i Umeå, Stockholm/Arlanda och Göteborg/Landvetter. Region Östergötland har en fordran på kommunalförbundet som uppgår till 29,1 miljoner i 2023 års bokslut. Region Östergötlands ägarandel uppgår till 4,5 procent.

Svenska Läkemedelsföreningen AB

LFF Service AB (LFF) äger Svenska Läkemedelsförsäkringen AB som skapades 1978 genom en frivillig överenskommelse mellan läkemedelsföretag i Sverige. Försäkringen ger patienter möjlighet att kostnadsfritt söka ersättning för oförutsedda läkemedelsskador utan det ekonomiska risktagande som en rättsprocess i domstol innebär. Försäkringen är unik och bygger på delägarnas kollektiva och solidariska ansvar för läkemedelsskador i Sverige. LFF ägs gemensamt av forskande läkemedelsbolag, generikabolag, parallellimportörer, ett antal regioner och forsknings- och utvecklingsbolag. Alla delägare äger en aktie var i LFF och antalet anslutna företag är närmare 300. Region Östergötland gick in som delägare i LFF 2022 med en ägarandel som uppgår till cirka 0,3 procent. Den indirekta ägarandelen i Läkemedelsföreningen uppgår till 0,002 procent.

Stiftelser

Stiftelsen Östergötlands länsmuseum (Östergötlands museum)

Stiftelsen bildades 1983 av dåvarande Landstinget i Östergötland, Stiftelsen Linköpings stadsmuseum för skön konst, Östergötlands Fornminnes- och museiförening samt Linköpings kommun. Stiftelsens syfte är att bedriva och främja kulturminnesvård och övrig museiverksamhet inom länet samt att förvalta stiftelsens fastigheter och samlingar och hålla dem tillgängliga för allmänheten.

Samordningsförbund

Samordningsförbundet Östra Östergötland, Samordningsförbundet Centrala Östergötland och Samordningsförbundet Västra Östergötland.

Samordningsförbunden har bildats vid olika tidpunkter under perioden 2005–2010, med stöd av lagen om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. I respektive samordningsförbund ingår Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, berörda kommuner och Region Östergötland. Förbundens ändamål är att finansiera och utveckla insatser som skapar förutsättningar för invånare i yrkesverksam ålder att kunna uppnå eller förbättra förmågan att utföra förvärvsarbete.

Privata utförare

Region Östergötland har ansvaret att verka för en god hälsa i befolkningen och en god hälso- och sjukvård. Hälso- och sjukvårdsnämnden har fått uppdrag och ekonomiska resurser för att teckna överenskommelser med regionens produktionsenheter, men kan även ingå avtal med externa utförare. Det sker bland annat genom upphandling enligt *lag om offentlig upphandling*, *lag om valfrihetssystem*, *lag om läkarvårdsersättning* eller *lag om ersättning för fysioterapeuter*.

Bilaga 2 - Regionbidrag per styrelse/nämnd

Belopp i tusentals kronor

	2025	2026	2027
Regionstyrelsen	1 203 497	1 193 497	1 193 497
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	16 132 943	16 132 943	16 132 943
Trafik- och samhällsplaneringsnämnden	990 301	990 301	990 301
Regionutvecklingsnämnden	293 225	293 225	293 225
Totalt regionbidrag	18 619 966	18 609 966	18 609 966